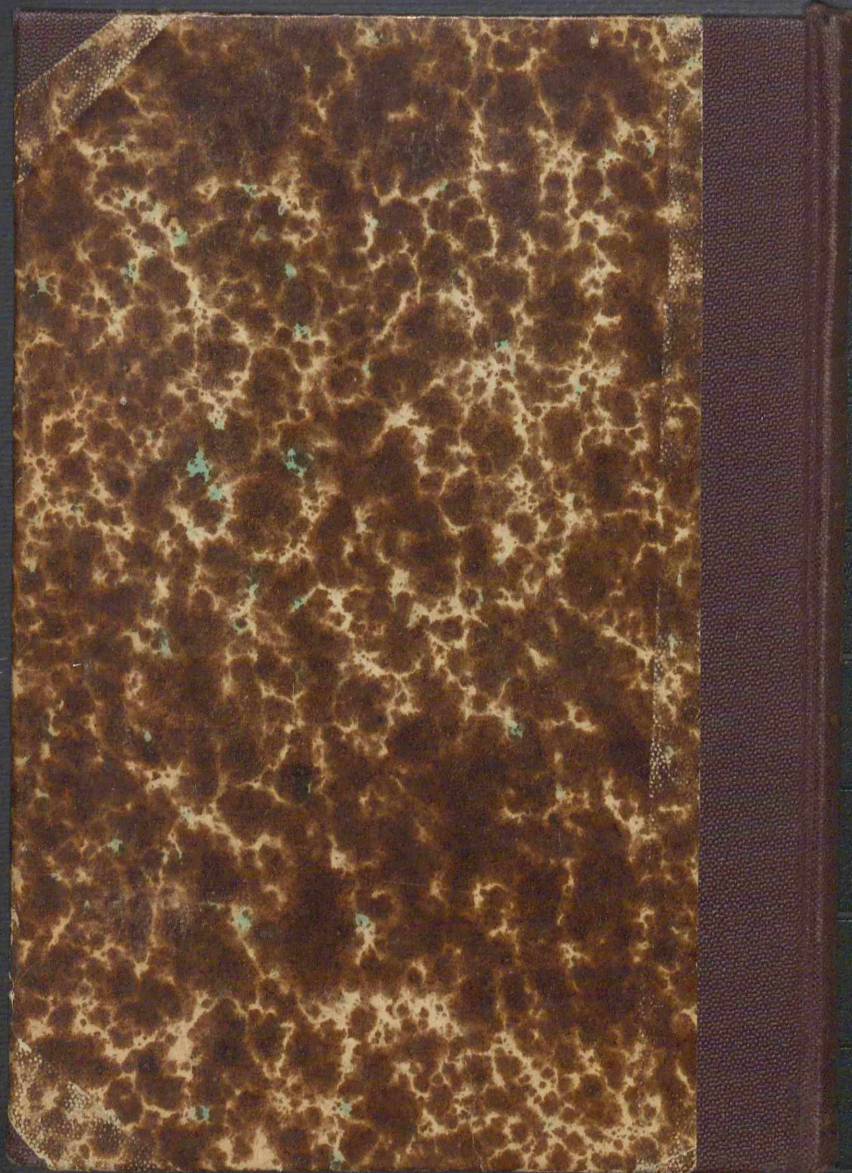

B

420.

A decorative rectangular border with ornate floral and scrollwork patterns in black ink, framing the text.

KAUFMANN
DÁVID
KÖNYVTÁRA

B. 420.

1129243

ספר

מגלת איבה

מרבנו הגדול רבן של ישראל המפורסם
מקצה העולם ועד קצתו מו'ה יום
טוב ליפמאן בעל המחבר
תוספות יו"ט ועוד כמה חבורים :

ווילנא

בדפוס והוצאת נכרו דור תשיעי אברהם צבי
בהרב ר' נחום אליהו זצ"ל קאצינעלינבוין
שנה תר"ם לפ"ק

МЕГИЛАСЬ ЕВА.

Эпизодъ изъ жизни Юмъ-това
Липмана. Съ Варшавскаго изданія
1870 г. съ прибавленіями.

ВИЛЬНА. Въ типографіи А. Г.
Каценеленбогена На Нѣмецкой ул. д.
№ 279/2 1880 года.

מגלת איבה

הלא לכך קראתי לזאת המחברת מגלת איבה כי הוא בדמות
מגילת הנקרא אגרת - אשר תודיע המאורע לכל יוצאי חלצו
ולכל אשר יקראנה מגלת ומספרת - ככה גם המגילה הזאת לזרעי
ולכל קורא בה תודיע ומזכרת את כל אשר נעשה לי משואלי
חס וריווי שקר - שבלשונם החדה ובצטוי ספתם נהרבו מדוקרת
עוד זאת להזותה כמו נהי וקונה ע"כ שמה נאה לה ושפיר
קאמנח בקראי אותה מגילת איב"ה כי ד' אותיות שבתובה זאת
על חבל וקונות ירושלים יעידו הלא המה ר"ת של איב"ה איבה
ישבה בדר העיר וכל קורא נעים אשר בלתי לו לר זכות זה
יעמוד לו להנלל מן המלך אמון סלה :

ויהי חוי ואצוי יליל וקונה , נהי נהייתו בליל של מחרתו
יום שלישי ולירח היה חמישי הוא החדש הרביעי .
הימה יד ה' שלוחה עלי אך לא צעי באשר לדבר בקלרה
וסכל כאמתה של חורה :

אם אפרתי אספרה כל התלאות והצרות אשר מצאוני בימים ההם
ובזמן ההוא לא יכולם כמה נירות - אך ראשי פרקים בקיצור מילין
אגידה ואספרה וכתבתים על הספר למען ידעון ורעי ורוע ורעי עד עולם
ולכל קורא נעים את המעשה ויהיה להם לעינים לירא את השם הנכבד
והנורא לידע דרכו בראותם שאין לשום אדם להתיאוש מן הפורענות
כדברי חז"ל גם אין לשום אדם לראש מן הרחמים - ובמחול ל' אפי' הרב
חרה וכו' והם אמת והבריחהם צדק ואמת וזח החלי בעזרת אלי חי וגואלי :

אנכי שלו הייתי בביתי ורענן בהיכלי אפרני ק"ץ פראג זה לי כמו
עשרים ושמונה שנים אשר בחרו אותי מתוך העדה להיות להם

לראש ולדין מדייני מורה כא' מן הגבורי' במלחמתה של תורה אשר על פיהם יהיה נידון כל דבר הגדול והקשה • מלבד זאת לא פסקת ישיבה מתוך ביתי ומעל שולחני מיום היותי לאיש • וחדר מיוחד יחדתי בביתי שם עשיתי משמרת למשמרת חבורות חבורות יום ולילה לא פסק פיהם מנירסא ואנכי הייתי להם לראש ולעינים • וגם כסף וזהב רב היה לי וספרים הנחמדים מפז ולא חסר לי דבר וה' היה לי בעזרי לחבר ספרים רבים • בילדותי חברתי פירוש על מאמר הברדשי הנקרא בחינות עולם • וכן חברתי ספר צורת הבית על בנין העתיד שבסוף נביאות יחזקאל ובזמן ההוא נתגלה בדפוס ספר פרדם רמונים מהחכם הטקובל איש אלקים מוהר"ר משה קורדיוורי זלה"ה ויען כי רבים וכן שלימים היו רגילים מדי שבת בשבתו לקרוא וללמוד ספר רבינו בחיי • ובאשר שאנכי הייתי ג"כ כאחד מהם עוררני לבי לפרשו בעניני קבלה ע"פ ספר הנזכר ועם דרכי בעל מג"ע ועל פי קבלת הרמב"ן על התורה והוא אצלי כתוב על הקלף לא בא עדיין בדפוס וקראתי החיבור בשם טוב מעם ואח"כ הוסיף לי השי"ת לעזרני שחברתי תוס' יו"ט על כל שיתא סדרי משנה המפורסמים ומפורים נתונים נתונים המה בכל תפוצות ישראל מקצה ועד קצה במזרח ובמערב ואח"כ חברתי על ספר רבינו אשר בסדר ניוקין ביאור יפה וקראתיו בשם מעדני מלך וכל אלו נדפסים ונפורים :

והנה בחרש מרחשון שפ"ה לפ"ק נבחרתי לאב"ד ור"מ בק"ק ניקלשפורג קהלה הקרושה לאלהי שבמדינות מעהרין והאנשים היושבים בתוכה כולם הם אנשים חכמים ונבונים ואנשי חיל ישמרו ה' ויוסף עליהם כהנה וכהנה בשנה ההיא בחדש אדר נבחרתי לאב"ד עיר ווינא הבירה שבמדינות אוסטריך עיר מלאה תורה וחכמה ועושר וכבוד

יוסף ה' להם כהנה וכהנה ונודע לכל התיקנים היפים שעשיתי ותיקנתם כי אז נעשו לקהל אחד אשר מקודם לכן ולפנים בישראל היו דרים בין הנכרים כל אחד ואחד עדר עדר לברו לא היו באסיפה אחת. עד שאדונינו הקיסר יר"ה נתן להם מקום מיוחד מחוץ לעיר וגם בהכ"ג בנה להם לתלפיות לתפילתינו וכל שאר צרכי המקום לעינינו הקהל והיהודים הן המה היו נחשבים בעיני וכן הייתי בעיניהם :

ובחודש טבת שנת שפ"ז לפ"ק נבחרתי לאב"ד דק"ק פראג עיר גדולה לאלהים. ולהיותי שמה כבר כאמור למעלה. בחרתי לישב שם. עם היות שרצון בני ק"ק ווינא היה להרבות לי מוהר ומזן עם הוספות כבוד וגדולה לא נשאני לבי כי אם לפראג דווקא ואחר ימי הפירים האלה נסעתי מק"ק ווינא בכבוד גדול ומתנות מרובים שכבודוני הקהל מלבד יחידים כי המה ראו וידעו עבודתי בלבב שלם. ונפרדתי מהם בלויה גדולה וברמעות זולגות מהם וממני כדרך האב והבנים כשנפטרים זה מזה. וכמאמר חז"ל קשה עלי פרידתכם כל הפורש ממך כפורש מן החיים אמרו :

ובבואי לק"ק פראג איזה ימים בחדש ניסן נתקבלתי בכבוד גדול וכל פרנסי ומנהיגי הקהלה יצ"ו באו לקראתי כמהלך יום מלבד יחידי סגולה שנסעו לקראתי מהלך כמה ימים ולנו עמי לינות הרבה וכמו חצי שנה אח"כ קבלוני ג"כ לראש ישיבה ובעז"ה יכולתי להנהיג גם שתיהם שם חכרתי על ספר רבינו אשר חיבור מעדני מלך כנ"ל ולחם תמורות וגם חברתי ספר מלבושי יו"ט על ספרי ארבעה טורים וזכיתי להדפיס חלק הראשון מס' רבינו אשר עם השני חיבורים הנ"ל. כל זה לא להתפאר ספרתי כי אם לידע ולהודיע איך כמו רגע ספו תמו כל הגדולות ממני. עליתי במעלות

גדולות

גדולות מאחת לאחת במדובר ופתע פתאום ירדתי עד ירודה
 תחתונה ממעלה העליונה יהי שם ה' מבורך על הכל • זכרון
 לירושלים בנזכר באיכה ייעם גדולתן של ישראל מאחת לאחת וירידתן
 כאחת נתונים בחורבן :

והנה מאחר שהיתה מלחמה גדולה בעשר שנים במדינות פיהם
 על דבר אשר מרדו יושביה בהקיה"ה מאמיאש ואחריו בקיר"ה
 פירדינאנס אשר מיד אחר מות הקיסר מאמיאש מלכו מלך אחר הדוכס
 פירדריכוס שהוא מדוכסי הברירה ונס משנהו הנקרא פלמינוס •
 ושנה אחר במלכו לא השלים וילחום עליו פירדינאנס כי שלח עליו
 רכב ופרשים תשעים אלף ויכה את מחנהו על הר הלבן אשר סמוך
 לעיר רבתי פראג ויגרשהו מעל פני הארץ ועוזריו לא עמדו
 כנגדם וחזרו לכבוש המדינה ומטרפולין פראג אשר ספני כן היו
 מלחמות גדולות תמיד על עיר פראג ובעבור זה נתמוטטו מן
 המחיה ונתרבו הוצאות המסים והארנונות ולכן הוצרכו בני הקהילה
 וצ"ו ללות ברווחים ובבוא זמן הפרעון רבתה המחלוקת בענין
 הסכומות ונתפרדו הלבבות ונעשה רחוקים וקשרו קשרים בסתר
 ואף בגלוי וכל העמל שעמלתי לקרב ולא לרחק פעם ביד ופעם
 בקשה היה הכל לא להועיל כמו שאחז"ל כד משלם כו' ושלמה המע"ה
 אמר וכוסה קלון ערום ע"כ לא אשא על שפתי שמות האנשים
 החטאים והפושעים בי על כפר יסחו מספר חיים והשוי"ת יכפר
 בעד כל • יהי שמו מבורך מעולם ועד עולם אמן ואמן • ואני
 לא האמנתי כי ספרו לי ולאשר הזהירוני לאמר קשרו קשר • לא
 על המנהיגים לברם כי גם עליך • יען וביען ידעתי גם ידעתי כי
 לא עשקתי ולא רצותי ועולה לא יצא מאתי אך אנכי תולעת ולא
 איש • הלא גם ברוד המע"מ נמצא שהיה לו אויבי שקר ושונאי

חנם על אחת כמה וכמה אנכי השפל והבוזי אשר אינני כדאי
 והגון להזכר ולהפקד אפילו עם עבדי אדונינו דוד עליו השלום :
 והנה בשנו בשבת ד' לחדש תמוז שנת שפ"ט לפ"ק לעת ערב
 סמוך למנחה בא אלי איש אחד יהודי והגיד לי שהשר
 קיווערליכר שופט שואל עלי אם אני בביתי וכי יש לו דבר סתר
 לדבר עמדי והאיש ההוא ענהו לא ידעתי אולי הוא בבהמ"ד לומד
 בישיבה כדרכו . עוד אמר לי האיש הנ"ל שאמר להשר שופט
 הנ"ל מה לו להאדון לבוא אל הרב אם יאמרו לו להרב שאדוני
 רוצה לדבר עמו יבוא הרב לבית אדוני לשמוע דבריו ויאמר השר
 לא כי אני אבוא אליו : וכשמעי זאת נבהלתי והלכתי לבה"כ
 ובצאתי הביתה הבאתי אלי ראשים וטובים יצ"ו וספרתי להם כל
 המאורע ובתוך כך נסע השר קיווערליכער שופט בעגלת צב
 לבית יהודי א' קרוב למול ביתי ושהה שם כמו חצי שעה בלילה
 ואז בא לביתי בעליה שהייתי דר שם . ושלח לבית החורף לשאול
 רשות לבוא אצלי החדרה אמרנו וענינו יבא . ויבא והושיט ידו
 לכל א' וא' מאתנו בסבר פנים יפות וכבר הכינותי ב' כסאות
 והושיב אותי לימינו והוא ישב לשמאלי ושהה אצלי בסיפור שמועות
 אחת הנה ואחת הנה . אח"כ אמר אלי האדון דבר סתר לי אליך
 והלכתי עמו בחדר לפנים מן החדר להחדר אשר הי' מיוחד לי
 ללמודי ויען שנודע לי מק"ק ווינא בו ביום שהקיר"ה ציוה להמסנה
 שלו שבפראג להוליכני שם בכבלי ברזל כשבאתי עמו ביחידות
 ואמר לי שדבר סתר לו הרגשתי הענין הלז . והשבתיו יגיד נא
 האדון דבריו אלי בבית הקצין הראש כמה' י ע ק ב ב"ש בקש
 ממני לנסוע עמו בעגלת צב לבית הקצין הראש כמה' י ע ק ב
 נר"ו הנ"ל לשמוע שמה מה ידבר עוד עמדי ואני השבתי

לו אני אלך ברגלים ולא מפני הגאווה שאני צריך לרחותה אך יראתי פן יוליכני לבית התפיסה ולא לבית הקצין הנ"ל ויען ויאמר אף אני אלך ברגלים לבית הקצין לכבודך וילכו אתנו הראשים והטובים יצ"ו וגם שמה הושיבני אותי לימינו ושהה ג"כ קצת בסיפור דברים אח"כ אמר בלשון לע"ז אל הקצין ר' יעקב הנ"ל שילך עמו החדרה ובבואם שמה אמר אינני יכול לדבר אל הרב כל הענין כי הוא בעיני איש טוב ונאמן ואגיד הדבר אל האדון כי הוא ידע לסבב הדבר להרב למען לא יהיה נבהל כולו האי ויאמר הלא הקיר"ה ציוה להמשנה במכתב לאמר שיתפס את הרב בכבלי ברזל ובשמירה מעולה יוליכוהו אסור בזיקים לווינא וכבר הוכן הברזל ועשרה שומרים להוליכו לווינא והנה הנם בביתו ואלי ציוה המשנה שאביאהו לביתו בעוד לילה ואוליכהו כאמור. והקצין הנ"ל נבהל להשיב והשיב במטי אל ימהר אדוני רק אשלח שנים אנשים מן הראשונים אל המשנה לבקש על הדבר הזה ויאמר כן אעשה כאשר דברת ואני אשב פה כל הלילה עד שאשמע תשובת המשנה וילכו הראשים מהו' דוד לוריא והר"ר הענא ור' ישראל וויזלם :

והנה השר המשנה היה דירתו במקום קטן מעבר לנהר עלבא שבפראג ובבואם לפני ביתו השער היה סגור ומסוגר מפני אישון לילה וירפקו אל הדלת ואין קול ואין עונה כי תרדמת שינת אשמורה הא' נפלה עליהם. יבכל זאת לא שבו כ"א דפקו כ"כ עד שחחרדן של השר יר"ה שהאשמור' היתה שלו לנעור לפני חדר משכבו שאג לקול הרפיקה והשקיף עליהם בעד החלון ויאמר מה לכם שאתם דופקים כ"כ ואתם ידעתם וראיתם שהכל ישינים ואין מעור ואין מקיץ ויבקשו טעמו לפתוח להם השער כי המה ראשי עם ישראלי

משולחים

מגלת איבה

ו

משולחים אל הארון המשנה בדבר נחמין. ובפתחו בקשו ממנו להקיץ את השר באמרם שצריכים לדבר עמו מפני סכנת נפשות או הלך לחררו במכוון לפני מטתו עד הקיצו משנתו. ויאמר לו ראשים וטובי' מתיודים מבקשי' לדבר לפניך הארון כי אומרים מפני סכנת נפשות הוא. ויאמר יבואו בבואם נפלו לפניו ארצה אפים ויאמרו לו אדונינו שלח את הקיזוערליכען שופט לתפוס את הרב שלנו ולהוליכו אסור בכבלי ברזל לווינא עם שמירה גדולה ואנא נולידך את חרפתינו כי אויבינו יאמרו נא הלא זה הגדול שבהם אין זה כי אם שמרדו היהודים בהקיר"ה ומפני כך הגדול שבהם נתפס ובכל עיר ועיר בהשמע הדבר הרע הזה ישלחו ידם ביהודים אשר לאדונינו הקיר"ה. ולהקיר"ה בעצמו ירע הדבר לכן שאלתנו ובקשתינו שיניח הארון את הרב ליסע בעצמו ובכבודו לעיר ווינא אל מי אשר יצוה אדונינו ואנחנו עריבים בעבורו ויצוה השר להחרון לתת להם את כתב הקיר"ה לקרותו. ויאמר שובו לביתכם ולמחרת בואו אלי ואשיב לכם דבר והלילה הזה הנני נותן אותו לכם על ערבות שלכם שלא יברח ולהקיזוערליכען שופט תאמרו בשמי שילך לביתו ומתי יבא עמכם אלי ויאמרו כן אדונינו נלך ונשוב למחר וכאשר יצוה אדונינו כן יהיה וכן יקים. ויבואו ויאמרו אל הקיזוערליכען שופט כל דברי שר המשנה ושמת הקיזוערליכען שופט על הדבר ויושט לי ירו על ככה. ולמחרתו הוא יום ג' ה' תמוז שבו הראשים עם הקיזוערליכען שופט אל שר המשנה ויצו אל הקיזוערליכען שופט לך לביתך ותקבל ערבות מן היהודים ראשים וטובים שבהם הם נעשו ערבים. עביר הרב שיהי' בווינא תוך ששה ימים לפני הקאציילאר הפנימי. ואם הרב לא יהיה שם לזמן המוגבל יענשו בסך עצום וגופם וממונם של הקהל יצ"ו

נתונים

נתונים נתונים תחתיו • וכן נעשה פהגם הדבר יזכרם אלהים למויבה
 על כל הגמול אשר גמלוני כל טוב ובאתי לעיר ווינא בחצות יום
 ראשון הוא י' תמוז שאחריו יום הששי המדובר ועמי שלחו
 הראשים את כמר הענא הנ"ל לצורך השתדלות להקיר"ה
 והלכנו ביום ההוא אל בית הקאנצליר ואוננו ולמחרתו
 עמדתי לפניו וידברתי אתי קשות בשם הקיר"ה על דבר ספר רבינו
 אשר שהדפסתי עם השני חיבורים מעדני מלך ולחם חמורות כי
 גאמר להקיר"ה שכתבתי שמה נגד דתם ואמונתם והרבה להפליג
 מאוד • והשיבותי חלילה לעבדיך לעשות כדבר הרע הזה וגם אנכי
 וגם לא שום ס' מאתנו אין בהם דבר מכל אשר אדוני דובר הלא
 כל הספרים שלנו מדברים מענין חיבור הגמ' שהוא לפי הדת שלנו
 פי' על התורה שבכתב וכל אמונה שצויתה עליהם התורה וכל מה
 שגזרה עליהם שהם זרות על עובדי כוכבים נאמרו ועליהם יסובו
 דברי הגמ' וכל החכמים מחברי ספרים מאז שנתחבר התלמוד
 סחויבים שלא לסור מדבריו ואין מן הצורך להאריך בזה מדברי'
 שדיבר אלי השר והתשובות שהשבתי אך כולם היו בענינים הנוגעים
 אל הדת ולא שום שאלה אחרת ולא כאשר שמעתי אומרים שמפני
 שם הספר שקראתיו מעדני מלך היתה עלי חמת המלך הקיר"ה
 כי לא היה מפני כך והער אמת תמצא לקמן ככלות הדברים
 אמר אלי הכבד ושב בבית אכסנאי שלך ולא תלך החוצה בעונש
 גוף וממון כי כן נצטויתי מפי הקיר"ה ובהתחננו לפניו אמר שרצון
 הקיר"ה היה לתופסיני תיכף בבית הסוהר אך הוא המליץ בעדי
 לבלתי תת אותי בבית האסורים ויאמר עוד אלי כי לפני הקאמיסיאן
 יודעי ספר ולשון היהודים ינתן דבר המשפט והמה ישיבו הדברים
 לפני הקיר"ה כאשר הם מבינים ואיך ימצא הדבר בעיניהם :

זביום א' י"ז תמוז אתר שכבר ישבו הקאמיסיאן הנזכרים בא
 אלי שופם העיר השני עם שני שוטרים עמו ובידו כתב
 מתקאנצליר הנ"ל בשם הקיר"ה להוליכני לבית האסורים מקום
 אשר חיבי מיתות אסורים שם והוא השופם הגדול שבעיר. ואחרי
 הבקשה ותתחנה הניח מעלי השוטרים וילך עמי לבדו ורבים מהיהודים
 הנכבדים וחשובי העיר הלכו ג"כ אתי וידברו על לבי להזקני
 ולאמצני והנה ישבתי בתפיסת ההוא כל היום וכל הלילה עד
 למחרתו ולא הניחו שם שום יהודי לדבר עמי אף בעד החלון.
 והשי"ת הטח חסרו עלי וכל האסורים שה" שם נהגו בי כבוד
 ושרתו אותי כל אחד ואחד. ולמחרתו נתן לי השופם הגדול חדר
 מיוחד למעלה בביתו וכל איש יהודי שהוא מן החשובים והיקרים
 הניחו לבוא אצלי החדרה:

זביום השלישי הוא י"ט תמוז פעלו המשתדלים להוציא אותי מן
 הבית הזה ונתנו אותי בבית הסוהר אשר אסירי המלך
 אסורים שם והייתי שם בהרווחה ושולחן מטה וכסא מיוחד לי
 היה לי והבית הוא ברחוב אשר שם ציפת היהודים ותמיד לא
 יחסרו היהודים פשבת עמדי ולדבר על לבי וגם שר בית הסוהר
 הטח חינו עלי ולא מנע ממני כל דבר אשר שאל נפשי:

זביום הרביעי עשרים לחדש תמוז ישבו הקאמיסיאן ונקראתי
 לבוא לפניהם ותחילת דבריהם שאלו אותי למה שבחת
 בתקדמה הש"ס שכבר נשרף בגזירת האפיפור שכל הקיסרים
 נחשבים לבניו ומחוייבי לשמוע בקולו. והשבתי כי אנחנו חייבים
 לשמוע דברי הש"ס הוא עיקר תורה שבע"פ ולפני בני עמי שבחתי.
 אח"כ שאלו אותי למה כתבת נגד דתינו כפי השאלות ששאלוני
 הקאנצליר כנ"ל והיתה תשובתי אליהם כפי התשובה שהשבתי

להקאנצליר

להקאנצליר ונפקדתי לשוב לשלום אל בית האסורים אשר משם יצאתי אליהם:

וביום וא"ו עש"ק כ"ב לחודש תמוז נשלח אלי פסק מהקיר"ה וזה נסחו אם היות שעפ"י האקאמיס"אן היה הדין תרוץ משפט מות. אך מפני שהקיר"ה הוא ואבותיו מלכי חסד המה. ע"כ התחסד עמי שאתן פדיון נפשי סך שנים עשר אלף ריינש טאליר במזומן ומבלי שום זמן לתשלומין וגם הספרים האלו יתבערו מן העולם ואם לא אתן אזי לא יהיה מקום עוד לשום חסד רק לקבל עונש משפט מות ואני בעניי הכינותי כתב בקשה שקורין סופליקא לאמר אשר אני מתנפל לפניו אפים ארצה על כל החסד אשר עשה עמדי הקיר"ה להחיות את נפשי אמנם כן יודע הקיר"ה שהוא כאומר ע"מ שתעלה לרקיע או ע"מ שתבלע קנה בת מאה אמה ולא האמין לי מפני המלשינים שהלשינו עלי והפליגו בעשרי: וביום השבת קודש ר"ח מנחם אב אמר הקנצילאר אל המשתדלים בשם הקיר"ה כדברים האלה אם לא יתרצה ברצי הכסף הזה ישיבוהו לבית האסורים ומשם יוליכוהו לשלושה פלסואות שבעיר ווינא ויפשיטוהו ערום ובכל אחת יכוהו בשבט מוסר אחר שיהיה נפשט ערום. ומשם יוליכו אותו לק"ק פראג וגם שמה יפשיטוהו ויכוהו בשלושה מקומות למען תהיה לבו ולקלון לכל בית ישראל אשר לא נעשה כזאת מיום גלות ישראל מעל הארץ כי מה יאמרו הרואים בראותם החרפה הגדולה הנעשה להרב הגדול שבהם שבעיר הגדולה מכל העירות ואשר שם עם רב מישראל ויפלו המשתדלים אפים ארצה ויאמרו הלא אין ביכלתו לקיים גזירת הקיר"ה בפדיון גדול כזה. ויען ויאמר הלא מבני עמיכם האומרים שהוא עשיר גדול עד שזה הפדיון הוא חמישית ערכו ויתחננו אליו

לאמר שיודעים באמת ובאמונה כי שקר ענו בפייהם • ויען שנית
 שובו אלי למחר כי אדבר עוד אל הקיר"ה להתחנן ולהתחסד עמו
 עוד • וילכו ויבואו גם ביום הראשון גם ביום השני גם ביום השלישי
 ויקצוף וישבע לאמר שהקיר"ה צויה לקיים גזירת ההכאה בשבט
 מוסר אך הוא היה לפה ולמליץ יושר עבדו ופעל מהקיר"ה לעשות
 לו הנחה ע"כ שמעו אלי ותתמצו ליתן לפדיון נפשו עשרת אלפים
 ריינש מאליר כי הלא כל היהודים מצווים לתת לעור ולפדיון נפש
 ומה גם לנפש אדם גדול כמוהו אשר בנייהם • ואני שמעתי אומרים
 שלא לבר היהודים הדרים בארצות ובמדינות הקיר"ה כי אף גם
 היהודים הדרים תחת ממשלת הישמעלים מצווים ג"כ בפדיון נפשו
 וישיבו ויענו דתינו הוא שלא ליתן בפדיון נפש יותר מכדי שויו
 שחק ורגז לאמר היש ערך לאדם גדול כמוהו האם איננו שוה
 העשרת אלפים? אך אם תרצו בסך עשרת אלפים ריינש מאליר
 מה טוב ואלך אל הקיר"ה אולי אכפרה פניו במנחה שהוא ואם
 לא תשמעו לי לא יהיה לי עוד פתחון פה אל הקיר"ה רק הגזירה
 תהקיים :

וביום החמישי ו' לחדש מנחם אב אמר הקאנצליר שהקיר"ה נתרצה
 בזה הסך ואח"כ היתה בקשתי להקיר"ה שיתן לי עידן
 וזמן לתשלומין כי מאין יבא עזרי מיד • ואחר רוב ההפצרות
 וברבות הימים ועודני בבית האסורים ניתן לי זמן לתשלומין דהיינו
 שני אלפים זהובים ריינש אתן מיד במוזמנים ואלף זהובים אחר
 ששה שבועות ואחריהם כל רבע שנה אלף זהובים עד למלאות
 מספר העשרת האלפים הנ"ל זכרה אלהים לטובה את הקצין והנדיב
 הישר כמר יעקב ב"ש זללה"ה שמילא את ידו ושלה ונדב לי
 ע"י כתב חילוף השני אלפים זהובים ריינש במוזמנים מבימו ותונו

לברו. וראשי מנהיגים הקצינים דק"ק ווינא נדבו לסייעני שבעה
 מאות זהו ריינש ומלכד האיש הנכבד ועשיר הוא מחותני ואוהבי
 הקצין הרא"ש כהר"ר חנוך העניך שיף שנתן לי מאה ריינש מאלוד
 לבר מנדבת רוח אנשים שלמים נכבדים וגבירים שהתנדבו וערכו
 בעבורי עד מחצית (המותר) ועוד מחצית הפותר ערכו בעדי
 האלוף הראש כמר הענא נ"י מפראג שנסע עמדי כנ"ל וגם חתני
 במהו' וואלף סלאווים שגם הוא נסע עמי מפראג לווינא וכבר
 קבלתי עלי להיות מן השופטים אל עצת החכם שהמע"ה זכוסה
 קלון ערום כאשר הזכרתי למעלה לכן אשמרה לעמי עם סופר
 לבלתי אכתוב ההתנגדות הגדולה הנעשה לי בענין הערבות מן
 הקסים עלי בק' פראג ובק"ק ווינא וגם כי מתו כל האנשים ההם
 וסר עונם וחמאתם תכופר אבל אשמים הם באשמה גדולה
 ואשמתם גדלה עד לשמים ובראותם כי מחמלת ה' עלי להסיר
 מעלי משפט המות. השיגו מכתב שטנה עלי מאושל הגדול שבק"ק
 פראג להמושלים והשרים שבווינא לסכב פני הדבר להסיר ממני
 עמרת הרבנות. ובעוד שהייתי בתפיסה מרם שהשגתי הערבות אשר
 לסבתם נתאחר ע"י הקמרגים שעשו הנה:

וביום השלישי י"ח לתודש מנחם הגיד הקאנצליר להמשתדלים
 שלי בגזרת הקיר"ה לבלתי יהיה לי ממשלת הרבנות
 בק"ק פראג ותדבר הנה הרע לי מאוד מכל הרעות אשר השיגני
 עד כה וכל התפלות ובקשות שהתחננתי ע"י שרים גדולים ומושלים
 השובים לא חועיל כלום ואני הייתי בהרפה ובצרה גדולה על
 זה כי לא נשאר בביתי במה להתפרנס וגם אין לי עוד הכנסה
 מלבד תרפת עולם שהייתי בו והש"ת נתן לי כח ועוז לסבול
 כל התלאות והמאורעות הללו. ברוך ה' לעולם אמן ואמן:

וביום

וביום הששי עש"ק כ"ח לחודש מנחם נתקבל הערבות ויצאתי
 חפשי מן התפיסה גם בדבר הפסק עם הספרים לבערם מן
 העולם התחסר עמי הקיר"ה שלא לבערם רק מכל אשר ישנו אצלי
 למחוק איזו תיבות שאומרים שנוגעים אל דתם ולכתוב מלה אחרת
 במקומו כמו מלת עבו"ם או מלת כותים אכן בגלל שמו של הספר
 מעדני סלך לא הי' דברים מעולם להאשימיני כלל וכלל בזה
 אך המלשינים אשר הלשינו רצו לחפות בכרוים אלו כדי להעלי'
 את אשר עשו אכן גזירת הרבנות לא אבה הקיר"ה שמוע לבטל
 ובכן יצאתי בעצ' היו' הו' במלואת מספר ארבעים יום מן התפיסה
 נקי כאדמ האומר יצא פלוני נקי מנכסיו :

יאחרי רוב החקירות עפרתי על הדבר וגודע לי סבת ההתנגדות
 מי פעל ועשה והוא שר וחשוב ונשוא פנים אצל הקיר"ה
 ובאתי לפני בצום גדלי' שנת ש"צ לפ"ק והגדתי לו צערי ויגוני
 ואנכי אינני מבקש על סך העצום שנלקח ממנו אך ורק לזאת
 ישמע לי לבקש עבורי החסד הזאת לאושיבני על כני הראשון ויען
 יאמר הקנס של המסן לא הי' רצוני בכך אבל דבר זה היה
 יצוני וגם הייתי מתנגדך אצל הקיר"ה בדבר הרבנות . והסבה לזה
 כי הוגד חוגד לי איך שהיית מתפאר בפני המשנה שהקימו הקיר"ה
 משול בק"ק פראג בכל מלכות פיהם שנצחתני בוויכוחים בהיותך
 דיון רב פה ווין והשבתי ועתה ירא אדוני השופט אשר עשו
 הסתנגרים איך המה דוברי שקר וכזבנים כי הלא אנכי נסעתי
 ופה בעשרה ענלות צב ורכים עמנו ומכני עמיכם הענלנים וגעריהם
 בעלי מלחמות לשמור על הדרך יבואו ויגידו ויעידו ע"ז שזה הי'
 לפני חג הפסח וכבר הי' המשנה ההוא מת וקבור בארץ כמה
 דשים . אז נהפך לבבו ואמר לדבר הזה שבקשת את הרבנות

לא אוכל עשוהו אך ורק ראה איזה מתיח אחרת לבקש לשעתו
 והיה עובר השי"ת וביתי תהי פתוחה לך ובא אלי אימת שתרגז
 ואסייע לך לדבר ההוא בכל יכולתי ועניתיו לא ידעתי במה להתפרנס
 וגם אינני מוכן למלאכה אחרת מיום עמדתי על דעתי ויגעתי ומצאת
 פלאכת הרבנות - ויען ויאמר הלא עוד מדינות רבות אל הקיר"ה
 אשר יושבים שם היהודים כמו ארץ אשכנז חקור ודרוש שם ארז
 הרבנות והשבתי לא יתכן לעני כסוגי היום להיות שם בהכנסות
 כועפים והוצאות מרובים עתה - ענה ואמר לי הלא תהיו מן הסבלנים
 זמן מה - ויצאתי מפניו בקירה ובהשתחויה - ולמחרתו נסעתי מווינא
 לפראג שנת ש"צ לפ"ק בבושת פנים ערום מכל אשר לי וערום
 מכבוד הרבנות ובאתי לשלום לפראג בערב י"ב שנת הנ"ל כואב
 על העבר ומיצר על העתיד מהוך כך מוצאי יום הנ"ל נחלתי ונפלת
 למשכב ימים רבים על ערש דודי כמו ג' חדשים רצופים :

ועתה בני שמעו לי ותחי נפשכם כי בחפשותי באמתחתי המלאים
 מן הכתבים וחידושים ופירושים שזיכני השי"ת לחבר
 מצאתי באחת מן הזיירות מה שכתבתו שם את אשר שמעת
 מפי איש גדול מק"ק קראקא ה"ה נשיא ישראל חכם בתורה
 ובטילי דעלמא מנהיג ויושב בראש מנהיגי ד' ארצות שבמלכות
 פולין וזה שמו נודע בשערים האלוף מוה"ר פנחס בן הקצי
 הראש מוה' ישרא ל מ"ל מפראג ממשפחת הורווי
 ואשתו הרבנית מרת רעכיל היא בת מרת נעכלו בהו של אחו
 מוה"ר פנחס הנ"ל הגבירה מרת רבקה שמעריץ ובהיותו פעו
 א' בפראג שמעתי ממנו כדברים האלה מקובלני שבזמן הנזירו
 גזרה המלכות שבחמשה כדעיש תמוז יהיו נשרפים כל ספר
 הקודש של היהודים וחכמי הדור והוא עשו שאלת חלום על ח

בעת ההיא והיתה התשובה ע"ז להם ואת חוקת התורה כתרנומו
 וסדר הפרשה הזאת היה בשבוע ההוא פ' חוקת ופתרו החכמים
 שהוא כתרנומו דא נורת אורייתא דא בנימטרי"א חמשה וחשבתו
 למשפט שהנזירה נהייתה על הספרים שלי שנמסק עליהם בתחלת
 לבערם מן העולם בשריפה ובעבורם הוכרתי ליסע מביתו בחמשה
 נתמו מפראג יחצר הקיד"ה כי אחת דיבר בעל החלום על הנזירה
 הקדומה ושתיים שמעתי עם הנזירה הזאת וגם אנכי שנתפסתי על דברי
 התורה וכאמור ב"ז בתמו אחר חצות היום נתפסתי ויצאתי בב"ח ימים
 אחר חצות בתורש מנחם אב כמספר וכמפקד ארבעים יום האמצעים
 שהיו ישראל בכעס ובצער וראיתי על ככה ועל אשר הגיע עלי לגזר
 עליכם ועל ורעים הבנים בני והבנות בנותי וחתי ובלתי עוד ביאת
 ומשיח לצים את יום החמישי להודש תמו עד אחר יציאת הבח"ב
 ערבית יען וביען שהוא באמצע הקיץ כשהיום גדול לכן לא גזרתי עד
 צאת הכוכבים ואם יפול בשבת הקודש יהיה נדחה ליום א' ואחר
 זמן מנחה גדולה יבולק לתתפלל ולא ישלימו אז התענית יותר
 ופי שהיה חלש המזג או מעוברת ומינקת יתנו פחיון נפשה לא
 פחות מששה גדולים וזינה והי' ספק בעיני אם אקבע גם יום
 משתה ושמתה ביום כ"ה בתורש מנחם אב יום צאתי לחפשי
 כי בן רבים מבני עמינו כשינצלו מגזירת משפט מות קובעים
 ליום ההוא יום משתה ושמתה אך מעוט הוא למעט מעוט אחר
 מעוט כאשר לא נשארתי מי אם בגלימתי מכל אשר לי נתחוקתי
 גם מכבוד הדבנות ועוד עלי חוב גדול כי לא היה ביכולתי הן
 מקרקעות ומזולמלין לפרוע הקנס ושאר הוצאות ובעמדי במחשבה
 הזאת לרעת איוו וכשר זמדת מה לעשות על הנאולה :

ישנה ג"ל הוא יסמו יתחבש החיפסו ית"ס ודגה

מ'שואה

והנה בעודי במחשבה זו לדעת איזו יוכשר? וכדת מה לעשות
 בא לירי ס' יוסף לקח והוא פירש על מגלת אסתר שחיבר
 הרב הגאון הגדול מו"ה אליעזר אשכנזי בעל המחבר ס' מעשי
 ד' ושם בהקדמה שאל שאלה מה ראו על ככה ומה הגיע אליהם
 לכהנים בני חשמונאי שלא קבעו ימי משתה ושמחה על גאולתם
 ועל פדות נפשם של ישראל עם היות שנאולתם היתה שלא כסדר
 עולם שנמסרו רבים ביד מועטים וגדולה היתה מגאולתם של ישראל
 שבימי מרדכי ואסתר שלא היתה אלא בנס נסתר ובסדר העולם
 כמו מעט רגע נהפך לב המלך מרעה לטובה. ובתשובה שהשיב
 הרב הגאון שם הוא שבימי חשמונאי לא היתה שמחה שלימה
 על בית ישראל ועל עם ד' כי נפלו בחרב לכן וכשאנכי שעדין
 ערבה לי כל שמחתי ועודני ביגון ואנחה עד ירא ד' וישקיף
 לטובה לתת לי שם ושארית להחזיר את העטרה ליושנה ולהטיב
 מן הראשית את האחרית.

בחודש שבט שנת ש"צ לפ"ק היה שם בווינא הנעלה הר"ר
 אברהם בן הראש הקצין הר"ר יעקב ב"ש ז"ל הנזכר
 למעלה לטובה. שלח אלי דיוטמטא מהקיר"ה שהגדיל חסדו
 עמדי לבטל גזירת הרבנות משאר מדינותיו הן מדינות אשכנז
 מלכות קיסר רומא ושאר ממשלתו בכל מקומות אשר דרים שם
 היהודים אם יקבלו עליהם להיות רב שלהם אתנהג הרבנות
 באשה יאות. מלבד גזבת לבו של הר"ר אברהם הנ"ל שנתן לי
 במנחה ארבעים זהו ריינש. אם אמרתי אספרה כמו הצער ויגון
 שהיתה לי בעת הפרעון של כל זמן לא ידעתי ספורות סכרתי כל
 כלי כסף נוסף על כל מה שהיה לי בחובות משכנות עד כי
 סכרתי גם ביתי ומקומות שבבהכ"נ ובכל זאת לא הועיל גם
 האלופים

האלופים בני התנדבו ביתר שאת כפי יכולתם. והנדיב הנדול
הקצין ר' אברהם מלבד נדבה הראשונה היתה תמיד ידו נמויה
ופתוחה בכל עידן ועירן לתועלת מרובה ובכל יום ויום בהגיע
הפרעון הצער שהיה לי עד כי השנתי המעות היה גדול מאוד.
ועין בעין ראיתי כי חסדי ה' גברו עלי שנתנני בידי אוכל קופ
שתמידן כסדרן נכתב מהקאנצליר אל שר א' שיקבל הפרעון
ומהחלה השר לא ידע מי אנכי ומה הוא החוב וכאשר שאל
להיהודים עלי ועל מעשי ועניני והגידו לו הכל נענה ואמר
שברצונו היה לשלוח אתרי אך עכשיו חלילה לי ולא אתאפק
מלהראות אליו. וכאשר בא אל ביתי ומפרתיו לו כל המאורע
ועיני זולגות דמעות וגם אשתי הצנועה מרת רחל מבכה ובוכ'
אז גם הוא אמר לי כל אשר ביכולתי להרחיב הזמן ולהיטיב
עמדי במה שיהיה באפשרי יעשה. והנה ק"ק פראג נתנו לי
לפרעון האחרון שני מאות וחמשים זהו ריינוש וגם בקשו ממני
לדרוש להם קודם נסיעתי וכן עשיתי ודרשתי בבית הכנסת
פיוזלש בפרשת שלח לך- ביום ב' לחדש תמוז שצ"א לפ"ק:
וביום שני לחדש תמוז שנת הנ"ל שלמתי כל העשרת האלפים
זהו ריינוש בעזר העוזר האמתי השי"ת ולמחרתו נסעתי
אני ואשתי ובני בן הזקונים הבחור המשכיל אברהם אשר כבר
מלאתיו רוח חכמה בעזה"י על החתונה יום שמחת לבי לק"ק
לובלין לישא את הבהולה מרת אסתר בת הקצין מהור"ר יחיאל
בן הרופא המומחה החכם כמר שלמה לוריא וללה"ה הוא חתן
הקצין המופלג בעשירות ובמידות טובות ר' משה ליורש מק"ק
בריסק לוימא ואחרי ימי החתונה נסעה אשתי לק"ק פראג לשוב אתר
שלשה בנותי הבתולות שהנחתי שמה כאשר באה לק"ק ווינא נלכדה

העיר מהשנא ולא יכלה לשוב שמה ואני היותי מתנודה בק"ק
 ברוסק אצל בני האלוף מהו' (בדפוס וזין הגירסא מסו' ליוואי זל"ל)
 שמואל ואשתי היתה בק"ק ווינא אצל בתי הצנועה מרת נעבלה
 זללה"ה שהיתה אז נשואה לחתני האלוף מהו' אהרן סג"ל בן
 ש"ב המנוח מהו' קאפיל זללה"ה ושלשה בנותיו היו אצל בני
 האלוף מהו' (בדפוס וזין הגירסא מסו' מסס סג"ל) אלכסנדר סג"ל
 אש שמואל היתה אהו' בק"ק פראג :
 בשנה שהוא קרוב לימי הסליחות בא אלי שליח מיוחד יהודי
 ששלחו ראשי מנהיגים דק"ק נעמנוב הגדולה שבארץ
 רוכיא להיות לחם לאב"ד על ג' שנים והרב הנאון הנדול מהו'
 יעקב אב"ד דק"ק ברוסק שהיה אח"י אב"ד דק"ק לובלין ביקש
 מהקהל שאם לא יהיה זה נגד רצונם אני יכבדוהו אותי לדרוש
 במקומו הדרשה של שבת חשובה ויטב הדבר בעיניהם וכן
 נעשה ודרשתי היטב והנה אמת ת"ל יברך :
 וביום השלישי אחר השבת בהחל שנת שצ"ב לפ"ק נסעתי אני
 ובני האלוף מהו' שמואל ואשתו הצנועה מרת דבורה בת
 זאון מהו' אברשיק זללה"ה בן הקצין הנדוב מהו' שאול וואהל
 זללה"ה וכל ב"ב שיחיה ובאתי לשם לשלום בחצי חודש מרחשין
 ונתקבלתי בכבוד גדול שם בק"ק נעמנוב :
 בימים ההם גברה יד הקיר"ה בהשער פראג בערב שבועות
 שצ"א לפ"ק וביהודים לא שלחו את ידם בשום דעת
 בעולם בעו"ה ואז נסעה אשתי לק"ק פראג ואני שלחתי את
 בני מהו' שמואל אחריה ואחרי שלש בנותי ולהקצין מהו' אברהם
 ב"ש הנ"ל היה לו בתור רך וטוב שמואל שמו ועשו אשתי ובני
 שיחיו שידוך עמו שהבחור ישא למז"מ בתי הכחולה מרת דאבריש

זללה"ה ויסעו וילכו ויבוא אלי כ"ז אלול שצ"ב לפ"ק בהוצאת
 טרובים מאוד מפני הניסות שהיו בארצות הקיר"ה - בזה"ס דהג
 הפסח שצ"ג לפ"ק הוכיפו לי ראשי מנהיגים דק"ק נעמרו הנ"ל
 להיות להם עוד שלש שנים לאב"ד ור"ם נוסף על הראשונים :
 ובר"ח אייר שצ"ד לפ"ס בא אלי איש יהודי שליח מק"ק לאדמיר
 ראשונה מארבע קהילות גדולות שבמדינות וואהלן להיות
 להם לאב"ד ור"ם על שלש שנים ובאתי אליהם בסוף חודש אייר
 ונתקבלתי מהם בכבוד גדול :

ובר"ח מרחשון שצ"ה לפ"ק שלחו אלי ראשים ופנהיגים דק"ק
 פרעמיסלא שני אנשים מכובדים להיות אצלם אב"ד על
 שלשה שנים וקבלוני ק"ק לאדמיר עוד על ארבעה שנים נוסף
 על שלשה שנים הראשונים וכאשר בעו"ה נתעוררתי אז כאיש
 אשר יעור משנתו לחדש את כל אשר התעוררו קמאי דקמאי כל
 נאוגי ארץ בדבר הרבנות שלא לקנות הרבנות מהשר העיר כאשר
 נעשה מאז ומקדם בימים ההם בימי כה"ג בבית שני ע"ב עשו
 חרמות ושמירות גדולות וגדלים וקללות וסיוגים וגזרות וקנסות
 חכמי הדור ההוא על הדבר הזה - אכן כמו פרץ על פרץ פרצו
 רבים בחרמות ההוא עד שהיה בעיני ע"ה כשהוק והתול - ואני
 בעניי בק"ק לאדמיר עם ראשים מנהיגים ועם אלופים ראשי
 הגליל ההוא עשינו נדר וקיפנו כל דברי הראשונים ועוד הוכפנו
 כי הראשונים עשו רק על הקונים הרבנות ואנכי צרפתי אלי את
 המנהיגים האמורים והוספנו כל הגדרים אף על המקבלים אותם
 הרבנים מפני זה גרמתי לי אויבי שקר לשוא ותוהו עד שעשו
 לי שמנה רבה ועם כל זאת לא נסנתי אחר בעו"ה ובהתעוררות
 בק"ק ווישנצו בגליל לויצק בשעת שנתווערו שם יחדיו ארבעה

ראשי קהילות דגליל וואהל'ין ק"ק לאדמיר אוקטרא קרעמניץ
 לויצק ב"ח אייר גם שמה נתעוררנו כולנו ראשי ישיבות של
 ארבעה קהילות עם ראשי מדינות משולחים כנהוג וחרשנו
 התקנות בפני ד' הארצות וקהילות בתוך קהל ועדה באסיפה יצ"ו.
 עוד זאת נתעוררנו ליומא דשוקא בשנה היא לק"ק לובלין
 ונסעתי אח"ז לק"ק יערוסלם בקיבוץ הרבה ראשי ישיבות גם מנהיגי
 המדינה דארבע ארצות פולין וואהל'ין וכו' והכרוז כרוזא קרא
 סארבע ארצות יצ"ו אשר מאז ומקדם יותר משלשים גאוני ארץ
 ועם הרבה הוספות שהוספנו בכל בתי כנסיות ביערוסלם הנקראה
 בה"כ דהמדינה ג"כ לפני ארבע הארצות גם נוסף עוד ביריד
 קרעמניץ. אח"כ המרתתי עצמי מאוד מאוד עם שנים שמה מן
 הרבנים דארבע ארצות גם המה הסכימו לכל הנ"ל והוכרוז ביום
 ש"ק פ' ויקרא בקיבוץ עם רב ועצום מושראל ונכתב בספר פנקס
 של המדינה חתום מן הרבנים ראשי מתיבתות ושיהיה חק ולא
 יעבור להכריז מידי שנה בשנה שלא לקנות הרבנות וכל מה
 שעשיתי והוספתי התעוררו הוסיפו נ"כ בעלי שטנה ועשו מה
 שעשו ומתוך כך נתרחקו הקרובים ונתקרבו הרחוקים וכסבורים
 היה לרחות אותי מן הרבנות :

אמנם כן בר"ח שבט שנת ת"א שהוא בערך כמו רבע שנה
 קודם כלות מסך השבע שנים הנ"ל חזרו וקבלוני ק"ק
 לאדמיר על שלש שנים נוסף על שבע שנים ראשונים ובראותם
 כי לא יכלו לי המה ועוזריהם שונאי חנם ואויבי שקר חשבו
 רעה אחרת להכות בסתר בכתב שטנה אל השררה מבלי חתום
 עליו ותורף זה הכתב היה אל השררה לצוות אל עבדו המושל

בכל

בכל אשר לו בענין בדוי ושוא ושקר תהו וכוהו אשר לא נשמע
 כמוהו מעולם משום אדם מישראל :

וביום הרביעי ער"ח תמוז שנת ג"ת לפ"ק דרך השר לבא ללאדמיר
 ושלה לפניו ללאדמיר לבל ימצא אותי שמה בבואו ונסעתי
 לבדי לנכדי האלוף הר"ר סיכל כ"ץ בן בתי הצנועה והחסידה
 מרת רייזיל זלה"ה הנשואה לחתני כמוה' יעקב יוסף כ"ץ שתפס
 ישיבה בק"ק טוריסק בגליל לאדמיר והשר בא ביום הששי ג'
 דר"ה תמוז והשתדלו הראשים יצ"ו אצלו להניח אותי לבוא שם
 ולתת לי זמן ששה שבועות עד צאתי משם עם ביתי • ולמחרתו
 ביום ש"ק ב' תמוז נסע השר ואני שבת לביתי לשלום • ביום
 השלישי ה' תמוז יום הצום שקבעתי לדורות ולזרעי אחרי עד
 עולם ואני יושב ומשתומם דואג ומצער אשר אינו ראוי להעלות
 על ספר :

וביום השני ג' לחודש מנחם שנת ת"ג הנ"ל סתה בתי הצנועה
 והחסידה שאין כמותה בכל הארץ מרת דאבריש זלה"ה
 תנצב"ה הן אמת כי השלשה קהילות כתבו כתבים של התעוררות
 לבני ק"ק לאדמיר לחזק לבם ולהיותם בעזרתי גם סנהיגים
 וקצינים דארבע ארצות יצ"ו שהי' אז ביריד לובלין גם המה כתבו
 אל ארבע ארצות וארבע קהילות דוואהלין לבלתי יחרשו מלבסל
 חרון אף מהשררה ובתוך אלו הימים הוגד לי כי השר ישוב
 דרך לאדמיר וינע לבבי כאשר ינע עצי יער והגיע אז תור וזמן
 מנשואין של נכדי הגדול בתורה ובחכמה גדול מרבן שמו על
 שם אבי נתן סג"ל שיחי' לנצח אמן והוא בן בתי הצנועה והחסידה
 מ' ניסל זלה"ה הנשואה לחתני האלוף מוהר"ר וואלף מלאוויס
 סג"ל אשר התחתן עם בת גילו הבתולה בת הגאון מוה' משה

אב"ד דק"ק חעלים בן הגאון מוהר"ר מאיר אב בית דין דק"ק ברוסק
 בן הקצין מוהר"ר שאול וואהל ז"ל . נסעתי אתו עמו ביום השלישי
 י"א מנחם לק"ק חעלים אך בחסד עליון ב"ה מרם נסיעתי
 התאזר איש חיל הר"ר מרדכי שמש והיבר על לב השר הנזכר
 והפך לבבו למובה או דברתי על לב איש משכיל וישר הר"ר
 צדוק ליסע עם הר"ר מרדכי הנ"ל ולבקש ולחנן ולדבר על לב
 השר עצמו דברים של טעם ואמרו נועם לבטל כתב השר ההוא
 ובכך בשובי מהחתונה על מנת לשוב אל אחת מהערים האלה
 או למרוסק לנכרי יצ"ו או לבני האלוף מוהר"ר אברהם התופס
 ישיבה בק"ק מקולא שגם הוא מגליל לארמיר :

והנה ביום השלישי חמשה ועשרים להודש מנחם כאשר באתי
 לק"ק דובנא הקטנה ושאלתי את אנשי העיר האם לא ראו
 את הר"ר מרדכי שמש הנ"ל ואמרו לא ראנוהו ואח"כ באו האנשים
 ויענו ויאמרו יום בשורה היום כי הוא הולך לקראתכם ובידו
 אגרת כתובה וחתומה מהשררה שתשיבו לשלום לק"ק לארמיר
 ולישב על כסאות משפט ולהנהיג את הרבנות כראוי מאז ומקדם
 כן עתה וכאשר שמע על הדרך האלוף כמוהר"ר מרדכי שכבר עברתי
 הדרך ההוא אף הוא חזר לאחוריו ובא אצלי לק"ק דובנא בקול
 הנה ותודה לאלקים עליון אשר נטל עלי בחסרו הגדול ושבת
 בשלום לביתי ביום המחרת עש"ק . ואח"כ כמו ב' שבועות בא
 השר לשם עם בנו להושיבו על כן הסטאריסמי ושאל אחרי ואמר
 לשב לשלום ויחי עוד לנצח :

ביום החמישי הוא שני שכתול המועד הסיכו' שנת ת"ד לפ"ק
 וה' נתן בלב הקצינים ורוני' וראשים ושובי כל תקהל
 מקורש הגדול' והחשובה עיר ואם בישראל בכל הארצו' המערבית

הוא ק"ק קראקא ושמה נודע ומפורסמת אף בארצות המזרח וקבלו
 אתי עם הגאון מוהר"ר יושע אשר כבר זרח אור תורתו שם להיות
 שני ראשי מתיבתו ונתבשרתי ע"י רכב מבתי הצנועה מרת רבקה
 תתלי ובעלה מוה' צבי הירש יצ"ו וביום הרביעי אסרו הג' דמוכ'ו
 הגל אחר שקבלתי כתב הרבנו' נסעתי עם כל בני ביתי ואשתי
 הרבנו' שתח' ונכדתי מרת רייזל וניסל בנו' בתי הצנוע' מ'
 דאבריש ז"ל השני'ת יזכינו לגדל' ולהנניס' לחופה ולמעשים טובים
 אמן ובאתי לשלום לק"ק קראקא ביום ג' כ"ח חשוון ובכבוד
 גדול נתכבדתי בקראקא :

וביום הראשון ה"ח אדר ראשון שנת ת"ר הג"ל התאספו הראשי'
 ושובים ועקרי הקהילה יצ"ו ובליל' ההוא בתחילה התאספו
 והנוועדו הראשים ושובים עד מלואת מספרם על בית הוועד של
 בוכ"נ הישנים וביום ו' עש"ק מ' תרומה הגיעו ראשי הקהל והגליל
 ועד ג' משובים יצ"ו שלא היה אז עמם עם הראשי' ושובים ספה
 ושלחו אחרי ראשים והשובים דגליל יצ"ו והתוועדו יחד וקיימו וקבלו
 עליהם אותי לבדו להיות אב"ד בכל משפט וד"ת אב"ד שהיה
 לפים ושלחו אחרי את שלשה השטשים הגבוהים עם משרתי
 הסול ואבוק' האור בידם וקראו אותי לבא אליהם ולקבל בחירות
 הנוב אשר בחרו בי היום הג"ל למו"ש ובבואי אליהם עמדו וענו
 ואמרו לי מו"ם והושיבוני על כסאי וכה אמר הפו"ח הנה בפה
 כסא כלנו כאחד אמרנו וענינו אין קדוש בארונינו וקבלנו למעלת
 כמד תורתו הרמה לאב"ד ככל הכתוב בספר הקהל יצ"ו משפטו
 ומשדו וגם אנכי השיבותים דבר מעט הכמות ורב האיכות
 בבתי את הש"י ואח"כ גם אותם בתפילה לאלהים חיים : שיוכיני

השני'ת

השי"ת להנהיגם לשם שמים ובמהרה יושע יהודא וירושלים -
לנחם אותנו בכפלים :

את כל דברי האגרת הזאת אשר כתבתי לכם ומה ראיתי על
ככה לאשר קבעתי יום צום - ועד עתה הנה לא רצתי
לקבוע גם יום משתה ושמחה אמנם כן הגני עכשיו אני קובע
גם יום משתה ושמחה את יום הא' לחודש אדר משנכנס אדר
מרבין בשמחה והוא השני לר"ח לדורותיכם עד עולם עלי ועל גני
ובנותי וחתני וכלתי כי בו ביום חזר' העטרה ליושנה להזית
אב"ד ור"ם בקהילה קרוש' הגדול' קראקא עם הגליל שלה ועל
כל סביבותיה כן יזכינו האל יתברך לשרתו ולעבדו ולתשום
חוקי בימים האלו לא לקבץ הון כ"א לתשוק' עילאי כהנהגתי הישר'
עד ביאת המשיח אמן :

והנה סימן השנה שנה היתה מידת הדין מתוחה הוא שפט שו"ס
וסימן שנת התשועה שנת חזרה העטרה ליושנה ולמקומה ולכבדה
הוא שנת ד"ת לפ"ק והדת נתנה בששון וברינה ובשמחה ובלב וזב
נאום הק' יום טוב ליפמאן בלח"א מו"ה נתן הלוי העללר זללה"ז :

הוספה לספר מגילת איבה

מבן הגאון המחבר זצוק"ל ה"ה הרב משה שמואל ז"ל

אחרי כי הוצאתי חכמי שמואל בנו הגדול של רבינו הגאון וי"ה
יו"ט ליפמאן הלוי העליר זצוק"ל - להוציא את המגילה הזאת
לאורה אשר בה נכתבה מעשה המסירה אשר עשו לו שונאיו - לחתי
לי גם המלאכה הזאת לכתוב עד כמה גדלה טרחתו בעסק זה -
גם

גם לספר המעשה בהרחב הציאור בכמה עניינים נפלאים אשר קרו אז
 ואשר אבי ז"ל לא ראה לכותבם מפני כמה פעמים . א) מפני גודל
 ענותנותו ולדקתו לא הזכירם רק ברמיזה בספרו זה הקטן . ב) מפני
 כי לא ראה לפגוע בכבוד אנשים גדולים וחשובים אשר היו אז עדנה
 צדיקים חיונים . ומפני זה נשאר הספר הקטן הזה עד הנה כספר החתום :
 אך עתה כאשר נאסף כבוד אבי הגאון זלוק"ל אל עמו . חשבתי בלבי
 לכל אהיה לדיק יותר משלמה המלך ע"ה . אשר לקח נקם משונאי
 אציו שמעי בן גרא ויוחז . אף כי מחל להם אציו בחייו . ע"כ הנני
 כותב עתה הדברים בפרקות ואשר שמות האנשים אשר עמדו למפגע
 לכבוד אבי הגאון ז"ל . והרעו עי"ז כמעט קט לכל ישראל הדריס
 צדדיה עסקרייך . כאשר אכתוב צפה הכל בפרקות . אך בקלור נמרץ .
 למען יראו כל ישראל כמה גדול כח המחלוקת . וכמה עזירות גורם
 המחלוקת . בכדי שירחיק האדם מזה בתכלית הריחוק :

בשנת שפ"ה לפ"ק בעת שהי' אבי ז"ל עדיין אב"ד בווינ . שלחני
אבי לישיבה הגדולה אשר במיץ במדינת צרפת ושם
הה הר"י הגאון ר' מרדכי בר' משה לוריא אשר הי' אב"ד
בוירמשיא אשר היא ג"כ במדינת צרפת . ולמדתי שם יותר מד'
שנים היינו עד שנת שפ"ט . וה' הצליח אותי בלימודי עד כי
היתי בקי בכל הש"ס . ובר"ה סיון דהאי שתא קבלתי מכתב
מכבוד אבי ז"ל שאחזור לביתי . אבי ז"ל הי' אז אב"ד בפראג
ודיה בעושר וכבוד . בכ"ז עשיתי דרכי מיץ לפראג ברגלי .
כי כן הי' אז המנהג במדינות אלו שכל בחורי הישיבה אם דל
ואם עשיר עשה דרכו רק ברגלו ושמלותיו צרודות על שכמו
ומלו בידו . ובכל זאת הי' הליכתם בשמחה ושוב לב . א) מפני
כי בכל מקום בואם בין קהלות ישורון קבלום בכבוד גדול .
ב) מפני כי הבחורים העשירים עזרו להבחורים העניים . ואנכי
נחזבתי בין הבחורים העשירים מפני כי אבותי שלחוני עשרה
במץ

כסף לחודש • והלכתי לביתי עם עוד חמשה בחורים • והסתלק
הגדול הזה היה נחשב בעיני כאלו הלכתי לטיול ולעונג ויותר
גדלה שמחתי כאשר השבתו בלבי שבקרוב אראה את פני
אבותי ושבקרוב יראה כבוד אבי כמה גדול כתי בלימודים ודמויות
כאלו רחפו לנגד עיני בכל הדרך אשר הלכתי • בזו העת אשר
בבית אבי גדול השבר מאוד • כי כן אנחנו בני האדם דרנו
ותמיד אשר אנו שמחים בשמחת שוא • ואין אנחנו נוחנים לב
להסתכל ולראות כי שוא שמחתינו רק בעת כי רואים אנחנו כי כבר
נפלו בפח יקשו לנו או נפקח עין :

וכן באתי שמה ושוב לב לעיר וויין • כי הילוכו הו' דרך ייר
וויין ולא ידעתי כי אבי הקרוש יושב משומם באחת מבתי כלאים
הנוראים אשר בה • ומעותד להשפט למיתה ה'ו •

אך ה' המקדים רפואה למכה • סיבב על ידו דבר גדול אשר
ממנו יצמח ישועה לאבי ז"ל כי קודם ביאתי לעיר שכנתי
לנוח מעט על ידק דשא אצל יער א' אשר שם מקום הטיול הפה
לאנשי וויין • והוא לערך מיל מן העיר • ובעת הזמיר מטיילים
שם כל השנים • אך בעת הזאת לא היו שם שום אדם • מפני
כי אז היה בעיר שמחה גדולה (פארוד) לכן היה שם דמיון •
והנחתי תבילתי מראשותי • וחשבתי דרבי בלבי לטי אקדים פום
ראשון כי אבי היה שם אב"ד מקודם והיו לו שם הרבה אוהבים
ובין כה וכה שמעתי אחרי קול רעש גדול צועק בקול הציונו
הציונו כי אברנו • הבטתי וראיתי כי שור בר (בופלאקס) א' צא
מן היער ורודף אחר אשה עשירה ונבירה צעירה ליסים ומה
רצה ג"כ אומנת ילדה וילד קטן על ידה • ושור הבר לא חוק
בהם רק כעשורה קנה מידה (קלאפמער) ויהיה אחריהם וקול

רעש גדול ובקצף רב וסיבת כעסו היו רק המספחת האדומה אשר
 נשא האומנת עליה. מפני כי השוורים זה דרכם לכעוס בעת
 רואם דבר אדום אודם. והנה בראותי זאת רצתי תיכף וחלצתי
 המספחת מעל האומנת והשלכתי לרגלי שור הבר. והוא רץ
 אליה והתחיל לקורעה ברגליו ולזורקה בקרניו ובין כה וכה היו
 להנשים עת להתחבאות תחת אילן א'. ובוו השעה הגיעה המרכבה
 שלהם עם בעלה של האשה הצעירה הכבודה והיא פלובש
 במלבושים יקרים נושא אותות הכבוד (ארדעריין) למרכבה מרוקם
 על פתיל משי והמה ספרו לו כל הקורות אותם והציגו אותי
 ואמרו כי אנכי מצילם. והשר הזה הי' ציר צרפת (ניואנדטער)
 ולא הבין לשון אשכנ"ז. ושאל אותי בלשון צרפת מי אנכי.
 והשבתי לו ג"כ בשפה ההיא. יהודי ובן רב גדול. כי בארבע
 השנים אשר הייתי במיץ למדתי לשון צרפת בטוב. כי מיץ
 היא ממדינת צרפת והשר ביקש ממני מי אסע עמו לביתו. ואנכי
 הודיתי לו על טוב לבבו. גם רצה ליתן לו כסף ולא לקחתי
 ואו שאל לי השר כמה אשלם לך בטולך. והשבתי לו. גמולי יהיו
 בזה שיהיו בלב כבודו מחשבות ורעיונות טובות על היהודים ולודע
 כי גם אנחנו יודעים לעשות טוב בלי שום תקוות גמול והשיב
 לי השר בכל זאת אתה העלם. הנני מוכן תמיד להיות אוהב
 שלכם. ואחרי כי היהודים נרדפים ונענים בזה המדינה אולי
 יורמן לך איזה דבר הנצרך לישועה הוכל לבא לפני ואנכי אעשה
 עבורכם. כאשר עשיתם עבורי. כי אנכי ציר צרפת ויש לו כה
 גדול לצוות בפה. בקיצור הרבה לרבר עמי ביהדות ואהבה.
 ודרש ממני איה למדתי לשון צרפת וגם נתן כתיבת (אדהעסטע)
 ורבה להודות לי אלף פעמים כן עשו גם אשתו והאומנת ואמרו

כי צר להם אשר אנכי יהודי באם לאו היו מצליחים אותי.
 ואח"כ נסעו להעיר לשטוח בשמחת (הפאראד) כי מקום דירתו
 הי' בארמון א' חוץ לעיר בתוך גן חמדה (לוסט גארטן) אחת.
 אנכי לקחתי חבילתי והלכתי לרבע היהודים (יודין קווארטיל).
 כי ליהודים בוון הי' אז רבע מיוחד ועד בואי לשם הגיע זמן
 הלילה והחישך. ע"כ לא הכרני שום איש בלכתי. ובלבי גמרתי
 שבראשונה אקביל פני דודי אחי אמיר' ברוך זאמרונעד וכאשר
 באתי לביתו מצאתי כי כבר הדלתות נעולות ודפקתי על הדלת
 ופתחו לי וכאשר באתי הביתה כמעט לא הכירוני כי לא ראו
 אותי זה יותר מעשר שנים וכאשר הכירו אותי נעשה רעש גדול
 ודודתי יצאה אל הפרוזדור לבכות ובכתה בחוזק גדול וגם דודי
 כאשר ראה אותה בוכה התחיל ג"כ לבכות. וגם שארי בני
 הבית ראיתי כי מתלחשים אלו עם אלו בקיצור לא שהו הרבה
 עד כי נתנלה הדבר ודודי סיפר לי בדמעות שלישי כל המאורע
 אין ביכולתי לכתוב איך נשבר לבי בקרבי בשמעי הדברים האלה.
 כי נפלתי מאיגרא רמא לעמיקתא וכל ששוניי ותקותיי הטובים
 ספו חמו וכמו אור המאיר את חשבת הליל אשר נכבה פתאום
 ע"י רוח חזק ונשאר רק חושך גדול נשארתי עומד על רגליי
 ונסתלק ממני חוש הראות והשמע והמה הסירו ממני חבילתי
 הושיבו אותי על הכסא והושיטו לי כוס יין להשיב נפשי ובכל זאת
 עבר יותר משעה תסימה עד אשר שב רוחי אלי ואז התחלתי לבכות
 ולקונן וכן ישבתי עם דודי ודודתי כל הלילה ודברנו מזה ובכל
 דגע ורגע גודע לי מהם עוד יותר איך רע ומר גורל אבי עתה
 אך לא ידעתי הסיבה מפני מה אסרו אותו בבית האסורין ע"כ
 לא ידעתי ג"כ איך ומה לעשות לטובתו ואנכי ספרתי להם ההיכרות

נפעמתי מדברים האלה : א) נצטערתי מאד אדות אבי ב) עוד גדלה צערי כי יראתי מאוד שלא יצא ח"ו בגלל אבי תקלה להכלל כולו. ורצתי תיכף להשתדלן ר' הענא בר' ישראל הנ"ל אשר הוא היה עם אבי אצל הקאנצלער ביום י"א תמוז ושמעתי מפיו ג"כ כדברים האלה. ואנכי ספרתי לו ההיכרות שלי עם ציר צרפת והשיב לי כי אניח את כל זאת לבסוף. ולע"ע ההכרה להמתין עד כלות הדרישה והחקירה הראשונה. והנה האמת אגיד שאף שהיה לאבי בוין אוהבים רבים בין היהודים בכ"ז היה רק אחד אשר צרתו נגעה עד לבו באמת והאחד היה אני. כי כאשר שמעתי כי הוא יושב אסור באזיקים וצערו גדול עד מאוד. חפצתי לשכוב אצל רגליו ולאחוז האזיקים בידי באויר. גם להפיג מעט צערו בישבי לפניו. ובעזה"י אחרי כי ביום כ' תמוז היה הדרישה והחקירה הראשונה. הצליח לי ביום כ"א תמוז לראות פני אבי :

ע"י השתדלות גדולה פעלתי להניח אותי לראות פני אבי. וכאשר באתי אליו מצאתיו יושב על ממתו וספר בידו. ובקושי הכרתי אותו כי בארבע שנים האלו אשר לא ראיתי פניו קפץ עליו זקנה וחוררו' פניו ולחיינו נמשכו באורך ועיניו קמטו ועששו מבכי ושערו הלבינו ככסף. ובאמת לא ע"י השנים המעטים האלה נזדקן רק ע"י דאגותיו הגדולות ויגוניו הרבות ויסוריו אשר סבל בשבועות האלו. הקצור מזה כי נמשך עת גדול אשר הסתכלנו זה בזה עד כי הכרנו זה את זה. ואז קרא אבי בקול האתה זה בני יקירי שמואל ואנכי השבתיו הנני אבי קדושי ונפלנו זה לזה על צווארינו ודמעות חמות וסולדות זלגו מעיני לתוך עיניו ומעיניו לתוך עיני. ואח"ז שאלני אבי לשלומי.

ואמר תקותי בני כי בוודאי אתה למדן גדול וי"ש אמתי . ואם
 אמת הדבר כי הבאת בידך שני התבשימים היקרים האלו
 הנך עשיר גדול בלי די . ויש לך די על הצאות דרך החוקה
 בהלוכך מעוה"ז . וגם יהיה לך האוצר המוכן לעוה"ב . ובלעדי
 זאת כל עשירות עוה"ז הוא כחלום יעוף בהקיצו בבוקר או
 כשכבת השלג בזרחה השמש . ראה בני זה איזה שבועות מקודם
 הייתי אחר מהאנשים המוצלחים בעולם . הייתי רב גדול . אב
 נחמד . בעל אהוב . וביתי היה מלא כל טוב . וכל גדולי הדור
 מקדימין לפתחי . ועתה לפתאום נשתנו כל הדברים . ולא נשאר
 לי שום דבר מכל אלו . רק מעט התורה ויראת שמים אשר
 רכשתי לי בעמל הרבה זה נשאר לי והוא שלי . עתה בני אבקש
 ממך כמו שביקש יצחק אבינו את בנו קודם מותו . "עשה לי
 מטעמים כאשר אהבתי ואוכלה בעבור תברכך נפשי טרם מותי"
 וכונתי שתאמר לפני איזה חרושי תורה ממה שהדשת בהישיבה
 למען אהנה ממך היינו מתורתך . ואברכך לפני מותי . כי מי
 יודע אם אראך עוד הפעם . כי כפי הגשמע ידונו אותי דיני
 נפשות . ברוך דיין האמת :

הדברים האלה החריבו את נפשי עד כי נמוגותי בדמעות . ומה
 מאוד נפלאתי על גודל דבקתו וצדקתו . והגדתי לפניו
 במה תודושים אשר חרשנו בהישיבה . ואח"ז הגדתי לפניו דבר
 נפלא אשר חדשתי במס' סנהדרין פ"ו על המשנה אמר ר"מ בשעה
 שאדם מצמצער שכנה מה הלשון אומרת . ואבי נהנה מזה מאוד
 ואמר לי כי הדברים מאירים כנתינתם פסיני . ואח"ז ישב אבי
 במנוחה ושקט מעט כמו אור השמש המאיר אחר גשם רב .
 והשכני אצלו וסיפר לי כל הדברים מאלף עד תיו אשר דברו

עמו

עמו השופטים בעת החקירה והדרישה והנני כותב עתה אות
 ביום אתמול הובאתי לפני השופטים (קאמיסוע) ושם ישבו שנים
 עשר שופטים ודורשים. ראש השופטים היה הקאנצלער
 הדרישה והחקירה היה בכל תוקף מחת הדון. כי רצונם היה שאצא
 חייב. וחפצם היה לחייב ענין את כלל ישראל ובאם ח"ו תיותי
 נכשל בדבורי ותשובתו היו אומרים שכלל כלל ישראל אינם
 חושבים בלכם יותר טוב מהרב שלהם אשר אינו חושב את
 הנכרי לאדם כלל ומטנו הפקר אצלם. ואז היו מנרשים את כל
 היהודים אך ה' היה עם פי ולא דברתי הק האמת הברור ולא יותר:
 ראשית מדון היה אודות הספרים. והשופט הראשני שאל ממני.
 האתה הוא הזקן מהבר הספרים מערני מלך ולחם חמדות
 ואתה בעצמך כתבת אותו. השבת אינני מכחד בזה. אך תברתי
 בלשון הקודש לא בלשון אשכנז. ובלה"ק יש לנו כוונה אחרת
 אמיתית והמעתיקים העתיקו אותו בשקר. השיב לי השופט.
 ידידי זה אינו תשובה. כי יש אצלנו מלומדים הרבה המבינים
 היטב גם לה"ק והם העתיקו לאמתו. ופירושים נזרים ומפולתלים
 אין רצוננו לשמוע והשבתו לו הנני יודע באמת כי כוונתכם רק
 לררוש ולידע האמת הברור. מפני כי אתם אנשים ישרים
 תמימים. אך המעתיקים הם בודאי שונאים לל והעתיקו בשקר
 ואנכי יודע באמת כי רחוק לשון אשכנז מלשון הקודש כרחוק
 מזרח ממערב. והשופט השיב לי כי ב"ז לא נכלנו לקבל את
 העתקתם לשקר מפני כי המעתיקים הם שני יהודים לומדים גדולים
 ואנשים חשובים. ואחר הוא הויך אצליכם. והנתת עפ"י הדון לא
 נצרך לנו עוד לשאול את פיכם. אך אנחנו עושים לפנינו משורת

הדין ולא יותר . והשבתי יכול להיות שהשני אנשים האלו המה
 דווקא שונאים שלי . ע"כ נצרך לעשות העתק חדש . השיב
 לי השופט בית המשפט שלנו ההכרח שיאמינו להאנשים המושבעים
 שלנו הנאמנים אצלנו . ולא נצרך לנו העתק חדש . השבתי לו
 א"כ הדבר אשר אין אתם רוצים לשמוע ממני תשובתי שיש לי
 להשיב נגד ההעתק . לא נצרך לכם לדרוש ממני עוד . חייבני
 אתם בעצמיכם שפמוני כחפצים . ואם ידעתי כי לא תלוי
 בהצדקי טובת הכלל לא דברתי עוד דבר מזה . כי יתר שנותי
 לא נחשבים אצלי כ"כ עוד כי אצטרך למענם לדבר ינגד שרים
 גדולים כמוכם אשר כבודכם גדול הרבה יותר מהמשפט והצדק
 אשר יש לשפל ערך כמוני . אך עתה אשר בהרשיעי למשפט
 יסבולו ח"ו מזה גם כל אחי האומללים אשר בכל המדינה . הנני
 נשבע בשם המיוחד כי לא כתבתי מעולם נגד אמונתכם הלילה
 דק נגד הגוים הנזכרים בתורה . אשר כחשו בבורא עולם
 ב"ה . ועשו כל התועבות שבעולם :

אם הדבר כן השיב לי השופט . מה בצע לכם לכתוב דברים
 כאלה אינם נצרכים בזה"ז . כי עתה כמעט כל האומות
 מאמינים בבורא עולם ובתורה מן השמים . ובפרט מדינות אלו
 אשר היהודים דרים בהם . וא"כ לפי דבריכם שכוונתכם
 להאומות שהיו בזמן מתן תורה ואשר עתה לא נשאר מהם בעולם
 אף אחד נמשלתם אצלי כמו רופא אשר יחבר ספר איך לרפאות
 איש אשר יש לו שמונה ראשים ועשרה קיבות . וזאת יעשה רק
 איש משוגע והשבתי לו הנה האמת כמו שאמרתי כי כל כוונתי
 הוא רק לאומות הקדמונים ובכל זאת אינני משוגע . כי דברי
 תורה אינם שוים לשאר עניני העולם . וחכמינו אמרו ע"ז דרוש
 וקבל

וקבל שכר. היינו ללמוד ולכתוב אף בענינים שאינם נוהגים בזה"ז. רק לקבל שכר על זה במה שאנו עוסקים בתורתנו הקדושה. ומפני זה לומדים אנחנו גם סדר קדשים וטהרות ודיני שמיטה ויוכל. ועוד דברים כאלה. אף כי אינם נצרכים לנו בזמן הזה :

ואז לא יכול עוד המשנה (קאנצלער) להתאפק. ואשר עד כה ישב ודומם. והשיב לי. שבועה שלכם לא נחשב אצלינו כלל. א' שנסבעתם שלא עפ"י צווינו. ב' מפני כי אדע בבירור כי אתם היהודים יש לכם אלה התירים לשבוע בשקר נגד הנוצרים. ג' כבר נשבעו שני יהודים גדולי ערך. היפוך מדבריהם. היינו שכל כוונתכם בספריכם רק נגד דת הנוצרית: מהדברים האלה נפעמתי למאוד. עד כי ירדו עיני דמעות והשבתי לו ארון יקר. שקר בזאת יכולים לחשוב עלינו רק אנשים כאלו אשר אינם יודעים מוסדות דתינו באמת ומהם גם שרים ושופטים אשר להם יותר נצרך לדעת שארי דברים הנצרכים להם מלדעת ההלכות והדינים והפרושים מתורה שלנו. ע"כ לא ארבה לילך עמכם בוויכוחים גדולים ופשטים רחוקים. אך אראה לכם בפירוש איזה פסוקים ביחזקאל אשר הנביא מוכיח למלך צדקיהו אשר עבר על שבעתו שנסבע למלך נבוכדנצר מחריב ארצינו ושופך דמינו כנחלים. ופשיטא שאנו מחויבים לקיים שבועתינו להמלכים החוסים עלינו וגומלים עמנו חסד. והכתוב אומר שם (קאפיטל י"ז) ובוה אלה להפר ברית לכן כה אמר ה' חי אני אם לא אלתי אשר בוה וגו' ונתתי בראשו. והבונה כי צדקיהו ביוה את השבועה שנסבע למלך. בבל ולא קיים את הברית אשר כרת עמו. לכן אמר ה' את אשר העבירה ההיא דומה

כמו שעבר על שבועתי וברחתי. ועוד אומר שם הכתוב (קאפיטל כ"א) והיה להם כקסם שוא בעיניהם שבעי שבעות להם והוא מזכיר עון להתפש. הכוונה שכל השבועות שנשבעו להכשדים לא היה נחשב בעיניהם כלל כמו קסם שוא. ובאמת הוא מזכיר לפני ה' גם כל יתר עוונותיהם וע"ז בעצמו יפלו ביד שונאיהם. ופסוקים הרבה כאלו נמצאים בתנ"ך שלנו המראים בבירור שהיהודי מחויב לקיים ולהקיר שבועתו אף נגד עו"ג. ומה לנו לחפש ראיות הרבה הלא נראה בעליל שקיימו היהודים שבועתם להגבעונים אף כי הוננו אותם. ועתה אדונים יקרים איך יכולתם להאמין אשר אנהנו היהודים אשר עסקינו תמיד בדברי תורה וסובלים עבודה כל הצרות נעביר על עיקרה. והדבר דומה בעיני להספור שמספרים אשר איש אחד לחם עם מלך א' שבעה שנים במדד שיתן לו בתו לאשה. ואת"כ כאשר השיג אותה אחרי שפך דם רב ממה בביתו ברעב:

ואודות שני היהודים אשר נשבעו כי כל כוונתי בספרי רק עליכם הנוצרים לא עשר זאת מאהבתם את הקיר"ה רק משנאתם אלי או אולי גם לכלל ישראל. וא"כ הם אנשים נשחתים אשר ראוי לקרותם מלשינים בשקר ואנשים כאלו אינם האוים להאמינם. ואין דבריהם ראויים להקבל אצל שופטי צדק כמוכם. וכפי אשר רואה אנכי שאתם מאמינים בדבריהם. אין לי עתה שום תמיה על אשר הרבה פעמים העלילו עלינו עלילות דם. אשר היא שקר גמור ושמות גדול והיא נגד דתינו הקדושה. ונראה מזה כמה צדקה מליצת הקדמונים האהבה והשנאה מקלקלת השורה: ויען השר ויאמר אנכי אינני רוצה לכנוס בדבורים אודות עוונותיכם הנסתרים. די לנו אשר אנו רואים בגלוי אשר

אתם לוקחים רבות מן הנוצרי בלי שיעור ועוברים אותם בעסקיכם
 אשר אין להם שחר. כן בעיירות וכן בכפרים. בוודאי הותר
 זאת לכם עפ"י דינים החדשים מהרבנים שלכם (היונה עפ"י הגמרא)
 וזה מפני כי נחשבנו בעיניכם לעו"ב. דאשית השבת לנ"ל מזהרזם
 אנחנו גם עפ"י הנס' גופא לבלי להתנהג בדינים אלו נגד עו"ג שבחול
 וגם שבא"י בזמן הזה. כי גם הצנוי מהתורה שצויה לא תחיה
 כל נשמה. לא נאמרה רק על ז' עממין שדרו בארץ כנען היא
 הארץ אשר נתן לנו הו"ת בירושה. וגם מהם אותם שרצו לצאת
 מן הארץ לא נעשה להם מאומה רע. אך בשלום ובמישור התנהג
 עם האומות אשר דרו בארצות אחרות. ואף כי בהמשך הזמן היו
 נכנעים תחתינו ומשובעים לנו. בכ"ז לא לחצנו אותם לקבל
 דתינו ולא מנענו מהם לעשות כל מה שרצו לא השתדלנו
 לשלוח תמיה מסיתים לארצות אחרות להסית אותם לקבל עליהם
 דת יהודית. שנית לא ידעתי היכן מצא דמוות כאלו רק בין
 היהודים. על רמות גדולות לא ישאו השופטים פניה אישומה גם
 יהודי. זמרמות קטנות לא יצאו נקיים שום איש. ואין שום
 עסק הפשי מרמות קטנות. כמאמר בן סירא. ביתך בין אבן
 לאבן כן הרמיה בין קנה למיכר. וזהו מהכמיון הגיד לי כי
 השוקים והירידים הם מקומות מועדות אשר יוועדו שם האנשים
 לקבוע מקום ששם יבואו להונות איש את אחיו. אך יכולים
 אתם לשאול ממני מדוע בחרו היהודים רק עסק מסחור לברו.
 אשיב לכם. אם היהודים לא יסחרו. אז יסחרו הנוצרים במקומם.
 ותחת אשר היהודי יקח זון א' יותר מהראוי יקח האשכנזי סלע.
 מפני כי נצרך לו יותר מלהיהודי. ואז יכולים אתם השחים להשיב
 לי אשר מאחינו הנוצרים מהויבים אנחנו לקבל אך לא מאנשים
 נמרים ונפרדים מאתנו כאשר הם אתם היהודים הוצאתים מפי

המילים ענה השר. ילד שלי אף כי הוא נתעב ונאלח יקר בעיני הרבה מילד נכרי אף אם יהיה בן יקר. ומה גם ילד נכרי נתעב ונאלח כמו אתם היהודים. נא אדון יקר השבתי לו. אשיב על דבריכם במשל קטן אם רק אתם תרשיני בזה. הנני מרשה לכם השיב לי. כי הפץ אנכי תמיד אשר איש הצדק ישאר גם צדיק בהשפטו:

איש היה בארץ עוץ עניתיו. והיה עשיר גדול וגם היה לו בית יפה ולא היה לו רק ב' בנים. ואחר מותו הניח הירושה לשניהם ותחת אשר היה מהראוי שיחלקו הירושה כאחים נאמנים ולהיות ביניהם אהבה ואחוה. הנה לקח האח הצעיר כל אשר נשאר מאביהם וגירש את אחיו הגדול מפלטין של אביו ערום ויחף. עד כי היה האח המגורש מוכרח לעמוד אצל פתח הפלטין ולהחיות עצמו מהפתיתין אשר זרקו אליו משרתי אחיו מבית המבשלות. וכאשר נתוודע אחיו גם מזה ציוה למנוע ממנו גם החסד הקטן והבוזי הזה. היינו שלא יניחו אותו לעמוד גם אצל הפתח. אך כאשר נתוודע הרבר להמלך כעס ע"ו מאוד. ואמר הלא האח הנגרש מפלטין של אביו. לפחות יש לו רשות לעמוד אצל הפתח. ומפני שאחיו מצע ממנו גם זאת לכן יהיה הרבר עתה להיפוך. שהאח הגדול ידור בתוך הפלטין והאח הצעיר יגורש ממנו. והגדול אין לו רשות לגרש אותו לעולם מהפתח ואם חלילה יגרשנו אז יוחזר הרבר כמקדם. הנמשל מובן מאליו. אנחנו היהודים הננו אח הגדול מפני כי דחינו קדמה הרבה להתיכם ועתה נעשיתם אתם תקיפים ואנו גותרגו ערומים ודלים ולא נשאר לנו רק המסתור הקטן ידעתי אדוני עוד יבואו עתים אחרות ומחשבות אחרות והאח הנגרש יהיה קרוא תוך הפלטין וגם יקראו אותו אל השולחן לאכול. וכפי אשר אנתנו בקוים עוד עניינים גדולים מזה יקרו אז. ואז יראו כל עמי

הארץ כמה יקרים דרכי תורתנו הקרושה ומלאים אהבת כל אדם:
 לדברים האלה נתחלחל המשנה (קאנצלער) מאוד ועיניו נמלאו
 דמעות ודברים מתוקים הרבה מהקודמים הפיצו מפיו.
 ואמר אלי רואה אנכי כי אתם ראויים להיות רב בעיר גדולה
 כפראג. וראויים אתם שיתפרסם שמכם בכל הארץ. כי יש לכם
 בינה הרבה. ואתם יכולים להיות מליץ טוב עבור דתיכם וקהלכם.
 אך לעניינינו עתה איננו נוגע דיבורכם רק מעט. ראשית אין
 רחמים בדין. שנית מחויבים אנחנו לשפוט כפי העת שלנו והשופטים
 אשר יהיו בימים יבואו ישפטו הם כפי העת ההיא. לע"ע אין
 אנחנו יכולים להיטיב ולהחכים עולם מלא בפעם א'. אנחנו השרים
 מחויבים להנהיג את המדינה עפ"י דעתינו ועפ"י צרכי העת כמו
 המלמד שלומד עם הילדים רק עד מקום שיד שכלם מנעת וכאשר
 יגדלו הנערים ילעגו בעצמם מלימודם הקודם. כמו כן יכול
 להיות באמת שהדורות הבאות אשר יהיו יותר חכמים מאתנו
 ילעגו מההנהגות ומהמשפטים שלנו עתה. אך הקיצור מזה שאתם
 בעצמיכם מודים עכ"פ שאתם המחבר ספרי מעדני מלך ולחם
 חמדות. וזה בעצמו די לפי העת והזמן עתה לחייב אתכם וכל
 קהל עדתכם ולראות שאתם שונאים גמורים לנו. ואתם ננעים
 רעים לפני הארצות שלנו ויותר אין לנו מה לדבר עוד.
 והנה תיכף הוליכו אותי בחזרה לבית הסוהר הזה. ועתה נקל
 לך לדעת שהמסירה הזאת איננו נוגע רק אלי כ"א לכל
 כלל ישראל. מחיי אין לי שום תקוה כמעט. וע"ז אין אני מצטער כלל
 מה לי למות באיחור או בהקדם. האדם למיתה הוא עומד. אך
 דאגתי גדלה מאוד עבור כל קהלינו. כי מתוירא אנכי מאוד
 שלא יצמיח מזה ח"ו גירוש כללי. לך אמור לב"י שיעשו כל

אשר ביכולתם לעשות. והנה יעקב אבינו הכין א"ע לשלשה
 דברים לדוהן לתפילה ולמלחמה. והם יכינו עצמם לשני דברים.
 והבורא ב"ה ברחמיו יהי עוזר למו. אלה הם קצת דברים
 מהדברים אשר דיבר אבי עמי שם. מפני כי א"א לי לכתוב הפל.
 ואנכי נמוגותי ברמעות ונפרדתי ממנו בקושי גדול כפרידת הנשמה
 מהגוף מפני כי יקרו לי כל רגע ורגע. והלכתי תיכף להשתדלן ר'
 הענא בר' ישראל וספרתי לפניו כל הדברים כפי אשר שמעה
 אזני כפי אבי והיכן הדברים מגיעים ותיכף עשו קהל וויין אסיפה
 ובעצתם הלכתי לציר צרפת טורעננע. הוא האיש אשר הצלתי
 את הילד שלו את אשתו ואומנתו:
 באתי אליו בזו העת אשר הכין א"ע לנסוע העירה. שלחתי
 להודיעהו כי אנכי בביתו ומבקש לראות פניו. ותיכף
 באותו רגע יצא אלי וקיבל אותי באהוה וריעות ושאל אותי מה שאלתי
 ובקשתי מאתו. שאלתי ובקשתי השבתי לו הוא שילם גמול
 מאת כבודכם ועוד עם ריוח גדול. כי אנכי הצלתי רק שלשה
 נפשות שלכם ואנכי הנני מבקש מכם שתצילו את אבי ואת כל קהל
 עדתי ובדברי את הדברים האלה נפלתי לפני רגליו ורחצתי
 אותם ברמעות. אך השר הישר הזה העמיד אותי מן הארץ
 תיכף והבאני לחרו וישב שם על הכסא וגם אותי השיב על
 הכסא אצלו ושמע ממני בנחת כל משאלותי. ואז השיב לי בזה
 הלשון הנני משבח להבורא אשר לא הניח לי להיות הייב לך
 זמן הרבה אביך יחיה וקהל עדתך לא יגרשו. תיכף אהיה בעיר
 ואראה עם הקאנצלער ואז ישתנה הרבר הרבה כי אנכי בא בכח
 עם צרפת וצרפת יש לו כח הרבה בפה לצוות ולהגיד במדינה
 זאת. ואמרת לי אם תסדכם גדול אלי. הנני מבקש מכם
 שתדרשו

שתדרושו מהקאנצלער מי הם המלשינים כי נצרך לי מאד
 לידע זאת. לא למען לנקום נקם מהם רק להפוך אותם
 לאוהבים כי לנו היהודים גם שונא אחד הוא גדול מנשוא אף אם
 יהיה קטן שבאנשים. גם זאת אעשה השיב לי בפנים שוחקים
 וטוב. ותיכף צלצל בפעמון והמשרת בא אליו ואמר לו. בראשונה
 אסור הסוסים. ואח"ז תקרא לי את מרגרעמע היא אשתו.
 וכאשר עבר עת מצער באה אליו אשתו לחרו. אתה מכיר את
 האיש הצעיר הזה שאל אותה. הלא זה מצילנו השיבה לו
 בצלחה. איזה הצלחה הביאה אותך המלאך הטוב שלנו בצל
 קורתינו הנני קורא אותך בשם הקדוש הזה מלאך כי באמת
 אתה נחשב בעיני כמלאך. כי הצלת נפשינו סמות ולא רצית
 לקבל שום השבת גמול. כמו המלאך אשר נראה למנוח. והשבת
 כי אי הצלחה הביאני עתה לביתכם. ואם לא קרה לי עתה
 כזאת אז היה טיב לי להשאר המיד בלי תשלום גמול מכם
 ולהיות נחשב אצליכם כמו מלאך המושיע. כי התענוג הזה
 טוב לי מאלפי זהב וכסף. אך עתה הנה חיי אבי חביב עלי
 הרבה מעונג נפשי ושוה הרבה יותר ובדברי הדברים האלה הרבתי
 לבכות עד כי לא יכולתי לדבר עוד:

אך אישה מלא את דברי וסיפר לפניה בקיצור נמרץ כל מבוקשי
 וכל אסוני. וגם נתן בינה בלבה כי יהיה נצרך לזה גם
 עזרתה היינו שתיסע גם היא עמו להעיר ולדבר עבור זה עם
 הקסרית עצמה. כי אשה עם רעותה יכולה בנקל לפעול הרבה
 יותר מאנשים גדולי הערך אשר לפעמים הם מחולקים ביניהם בדברי
 מדינה. נא ירדי יקירי אמרה לי האהבה העזה והחמה לאביך
 אשר הראתה עתה. איננו קטן בעיני מהטוב אשר עשית עמנו.

לא תראו עוד אנחנו שנינו אני ובעלי נהיה מליצים ופרקליטים טובים עבור אביך וקהל עדתיך. וכוזו הרגע באה המרכבה וישבו בתוכה וגם אותי הפצירו שאסע ג"כ עם לעיר מפני שהגיע זמן הלילה והדרך רב להעיר. ובמשך הזמן הקמן אשר ישבתי עם במרכבתם. היה לי עת ופנאי לספר לפניכם את דרכי אבי באמת וישר ואת שם גדלו המהולל בכל מדינות אירפייא אזיא ואפריקא: ובצאתי מהמרכבה הוכרתי לרשום להם עם עם עופרת את שמי והנומער מבית מגורי ובאתי לבית מגורי בשמחה הרבה יותר מאשר הלכתי ממנו. והודעתי תיכף לאבי ע"י השתדלן ר' הענא בר' ישראל. כי לו היה רשות לכנוס אליו בכל עת שרצה ואנכי נתעכבתי בבית דודי ר' ברוך והכיתי בכל רגע ע הקריאה מאת ציר צרפת ודמיתי הלילה הזה להלילה אשר קרה בה נס פורים אשר עליה נאמר בלילה ההוא נרדה שנת המלך. וארו"ל נדרו עליונים ותחתונים והיונו שבלילה הזה נדרו בשמים ובארץ כי בשמים בקשו מלה"ש מלפני הקב"ה עבור ישראל ובארץ לא ראו שינה בעיניהם אחשוורוש המן מרדכי ואסתר וכל היהודים אשר בשושן צעקו והתפללו בלילה הזה וכן הי' ג"כ עתה בלילה הזה לא ראו שינה בעיניהם לא אנכי ואבי ולא כל יהודי ווין כי אצלם היה לווראי אשר ידונו את אבי למיתה וכל קהל עדתם לגירושין גם ציר צרפת ואשתו והקיסרית והמשנה לא יישנו בלילה הזה: בעת מחר בשעה השתים עשרה בא משרת ציר צרפת לקרוא לי:

בלב מלא תקוה ופחד רצתי אליו ברגל ולא לקחתי ענלה לנסוע אליו כדי שלא יודע לשום איש אנה הלכתי. כי הצד שכנגד שמרו מספר צעדי. באתי לביתו עיף ויגע ופני חוורו כמת ושם

ושם הוכרחתי להתעכב עוד בפרוודור כחצי שעה והזמן הקמן
הזה היה גדול וארוך בעיני כמו שנה שלימה ואח"ז יצא אלי
הציר ואמר אלי בן אהוב אביך יהיה ועדת קהליך לא יגרשו רחם
ירחמו ולא יגרש ממקומו אף אחד והעונש יתחלף על כסף ואלו
ידעתי זאת מקדם לא היה נצרך על זה אף פרוטה א' אך
עתה כבר הלך הדבר בגדולות בדבריו החיה את רוחי
ונשקתי שפת בגדו ומגדל השמחה הרבתי לבכות ואח"ז הולכני
תוך היכלו וסיפר לי הסיבה מהמאורע אך בתנאי שלא יודע
מזה לע"ע לשום איש וגם ציוה אותי שאבוא אליו בעוד איזה
ימים ואז יגיד לי בבירור מפני מה כעס הקיר"ה על אבי ועל
כלל היהודים ומי המה המלשינים ומה היה כוננתם בזה ואיך
יתנהגו עמם מעתה כי יש עוד לעשות הרבה בזה ורציתי
להודות גם לאשתו אך היא היתה אז תולה קצת ובכך הלכתי
ממנו כאלו נולדתי מחדש כל זאת היה ביום כ"א תמוז :

בחיש הודעתי זאת לאבי והחיתי את רוחו וביום מחר כ"ב
תמוז יצא פסק הדין מהקיר"ה כפי שכתב אבי כבר
בספרו זה הקמן מגילת איבה הגם שבהפסק דין יש הרבה צרות
ובזיונות בכ"ז קבלנו עלינו את הדין הקשה כמו יסורין
של אהבה וחפצתי לרוץ תיכף לביתינו לראות פני אמי אחי
ואחיותי ולשמוח עמם יחד על הנס הזה אך הוכרחתי להשאר
עוד בוויין ולראות עוד הפעם את פני ציר צרפת. מיום הזה והלאה
היה לי רשות ודרור לראות תמיד פני אבי. ובימים מועטים הלכתי
עוד הפעם לבית הציר וגם זאת הפעם קבל אותי בשמחה רבה
והיה אז שמח הרבה מפני כי קיבל ביום ההוא ציר ממחר שלוח
מאת מלכו לודוויג הארבעה עשר מלך צרפת להודיעו כי נשא
אותו

אותו לראש שרי הצבא (פעלדמארשאל) על כל צבאות צרפת ובכ"ז לקח לו מועד האיש הטוב הזה הגדול מרובה טורעננע ביום הזה אשר באו אליו כל שרי המלוכה לברכהו במשמרתו החדשה לדבר עמי בהיכלו יותר משעה תמימה:

רבות שמעתי ממנו ואך מעט אספר פה. והם תוכן הדברים מכל דבריו הרבים. רע לך אמר לי. שכל דברי המסורה הוא עלילת שוא והיא רק למצוא על אביך עלילה להתגולל עליו ובאמת אביך הוא נקי מזה ואינו אשם בזה כלל כי לא כתב שום דבר רע בספריו וגם כי לא עתה הוא העת אשר יתנו לבם לדברי אמונה אשר הם לא מעלים ולא מורידים בעניני מדינה אך בעלילה זאת צפונה מחשבה אהרת אך ישארו דברינו בסוד בינינו היינו כי השרים הגדולים בוויין. השרים הגדולים הנני אומר לך אך שמותיהם לא אגיד לך השרים האלו היו להם ההצלחה לאכזב והם חייבים כ"א מהם לערך ארבעים או חמישים אלף דינרי זהב להנהודי העשיר רפאל אשר היה גר בוויין זה איזה שנים ועתה דר בפראג. בעיר אשר אביך הוא עתה אב"ד שמה והנה אביכם עשה שטות גדול להכעים את הגביר הזה ונעשה לו שונא ע"כ רצה להעביר את אביך מהרבנות ולא הניחו אנשי העיר לעשות זאת ונעשתה מחלוקת קטנה בהעיר אודות זה ונתחלקו לצדדים בכך גמר הגביר בלבו ביחד עם סיעתו הקטנה לפעול זאת ולהוציא נצחוננו לפועל ע"י תקיפות ודיין א' ידוע לכם שמו ר' יוסף שור. ואיש ידוע שמו ר' אביגדור רעכעס שניהם לומדים גדולים וגם יודעים לשון ודרכי המשפט של המדינה והם ג"כ שונאים גדולים של אביכם הם היו לעזר להגביר הנ"ל בדבר הזה והם העתיקו ללשון אשכנ"ז איזה עניינים מספרו של אביכם להראות בזה כי הוא מזיק גדול להמדינה והגביה

ותגביר הנ"ל פנה בכלי זין הקטן הזה להשרים הגדולים אשר הם
 בעלי חובותיו והבטיח להם עבור זה לקרוע איזה שט"ח (הועקסלין)
 אשר יש לו עליהם אם רק יעזרו אותו להנצחון שלו ובכן היה
 הדבר הזה לכלי זין ביהם כלי זין המסמית כי גם בלעדי זאת
 הם אינם אוהבים להיהודים מעולם והם בהמסירה הקטנה ההיא
 פעלו כ"כ אצל הקיר"ה הטוב עד אשר היה בדעתו לשפוט את
 אביכם למיתה ולגרש את כל היהודים לבד הגביר הנ"ל אשר הוא
 נחשב לחלפן החצר (הויף אנענט) וכאשר דברה אשתי עם הקיסרת
 עבורו ואנכי כמו כן עם המשנה (קאנצלער) הטבתי את הדבר
 היינו כי אביכם ישאר בתנים וקהל עדתכם ישארו בארצם אך
 למען לא יהיו השרים לבז הזה ההכרת להיות כך שהקיר"ה הקיל
 את דבר המשפט והחליף אותו על עונש כסף ומפי זה נצרך שלא
 לפגוע גם בכבוד המלשינים ראשית מפני שגם כוונתם לא היה
 על דין קשה כזה שנית נקשר עם כבודם גם כבוד השרים שלישית
 כי הדבר לע"ע בסוד ע"כ ההכרת לעשות עצמו כמו שלא תדע מי ומי
 הם : האם אוכל לספר לכל הפחות לאבי שאלתי ממנו : רק לאביך
 השיב לי והוא יראה בכל עמלו להשלים עמם אז יכול להשיג
 קולות גדולות בדבר התשלומין של כסף הענושים וגם יכול להיות
 שאולי בהמשך הזמן ירשנו להיות גם אב"ד בפראג :

כדברים האלה דיבר עמי האיש הטוב טורעננע וותר משעה
 רצופה ואח"ז הוליד אותי לחרר כי רציתי להודות גם לה
 אך היא לא רצתה לשמוע ממני שום הודיה כי חשבתה כל טובתה
 רק לתשלום קטן נגד טובתי עמה בכך בקשתי מהם רשות לבוא
 לפניהם עם אבי אחר אשר יצא לחפשי כי אבי לא ישקוט ולא
 ינוח עד כי יראה ויכיר טובה להאנשים אשר גמלו עמו רב חסד

אנכי תושב חשיב לי הציר כי אנחנו ניסע מפה עוד קודם שיצא
אביכם לחפשי ולקח ממני ברכת הפרידה ואח"ז באתי אל אבי
ספרתי לפניו כל אשר דיבר אלי האיש טורעננע וכל אשר יעץ
אבי קבל זאת ביושר וצדק שלא ידבר אף דיבור א' קשה לשונאיו
ורודפיו רק מסר דינו לשמים וישב במנוחה :

ויהי בעוד עשרה ימים לקחתי ברכת הפרידה מאבי ונסעתי לפראג
לשמות עם אמי אחי ואחיותי והנה אך בקושי הכרתי אותם
כי פניהם נשתנו הרבה לרוע מפני הצער והבכיה הם נתוודעו רק
בשלושה ימים קודם ביאתי מהמשפט אשר אבי ישאר בחיים והתחילו
למכור החפצים היקרים ולקבץ כסף הפדיון ונשארתי בפראג עד
כי אבי בא בחזרה לפראג בשלום בעיוה"כ שנת ש"צ לפ"ק והנה אנחנו
סבלנו דחקיות ועניות הרבה כי שכירות לא נתנו לנו עוד וכל אשר הי'
באפשר לעשות מזה כסף מזומן מכרנו לשלם את כסף הפדיון בנ"ז הי' אבי
במנוחה דיבר עם כל אדם בספ"י כן גם עם שונאיו ועשה עצמו כאלו לא
ידע אשר הם רדפו אותו ומחל להם באמת ובלב שלם :

אך אלהי משפט ה' ותובע עלבוננו של יראיו הרבה יותר מהרה מאשר
תובע עלבוננו כמו שארז"ל שמש ירח עמד זבולה עד כי ינקים
ה' מקרה ועדתו על אשר ביוז את משה רבינו עליו השלום (*) וכן
היה ג"כ עתה כי ראו בחוש לעינים כי כל האנשים אשר היו בהצד
שכנגד אבי מתו בקיצור ימים איש אחר אביו גם קטנים לא חננו
במו

(*) מדרש פ' לך לך ל"ט ואזכרה מצרכך ומקללך אלוהי ח"ר ירמיה החמוץ
הקב"ה צכוד של לדיקים יותר מכבודו . צכודו כתיב כי מכדי חכך
ובזו יקלו ע"י אחרים וצכוד של לדיק כתיב ואזכרה מצרכך ומקללך
אלוהי . ח"א פ"ט :

כמו שאומר המדרש בפ' קרה אמר ר' ברכיה כמה קשה המחלוקת שב"ד של מעלה אין קונסין אלא מבן כ' שנה ומעלה וב"ד של מטה מבן י"ג במחלקותיו של קרה תינוקת בני יומן נשרפו ונבלעו בשאול תהתית דכתיב בס' הם ונשיהם ובניהם וטפם וגו' : בימים ההם חלה הגביר ר' רפאל ורצה אבי לילך אליו לבקרו בחליו כי הוא הי' מקדם א' מאוהביו הגדולים. אך לא מצא עוז ופשו מפני שלא יחשוב כי הולך לחזות בו נקם. והנה באותו עת אבי יושב וחושב אודות זה בא אליו סוכן בית הגביר וביקש ממנו בשם הגביר שישרית לבוא אליו כי יש לו לדבר עמו דבר נחוץ ותיכף הלך אבי אצלו ומצא אותו שוכב במטתו ומפקק הרבה וכאשר ראה אותו הגביר אמר לו אוהבי מקדם ומאז אנכי יודע שאתם יודעים שאנכי הייתי הרודף שלכם ועשיתי לכם פחדים גדולים אנכי לקחתני מכם כבודכם אנכי עשיתי אתכם דל ואביון ובמעט קפו הרעתי להבלל כולו אך בכ"ז ה' הוא היודע ועד כי לא הי' כוונתי להרע פ"כ רק הדבר הוא כמו שאומרים העולם תן להשד' אצבע אחד ועי"ז ממשיך הוא את הירד כולו אהובי יקירי הנני אומר לכם כאשר אמר המן למרדכי כי זתר פעלת עם קומץ קמח שלכם הרבה יקתר מאשר פעלתי אני עם רבבות כסף שלי כי ה' הי' עמכם והזמין לכם הרפואה קודם למכה : ואתה איש קדוש רחמו נא עלי ועל נשמה ותמהלו לי וגם בקש עבורי את פני ה' כי ירפא אותי מחלוי למען אטיב את אשר היעתי. וגם הרבה מאוד הגביר ר' רפאל לבכות בעת דברו את הדברים האלה ואבי השיב לו הנני מוחל לכם בלבב שלם וגם אבקש עבורכם מאת פני ה' לרפאות אתכם מחלויכם :

מגלת איבה

הובא עתה לבית הרפוס עם ההוספה וקצת הערות מנין ונכד הגאון המהבד **אליעזר ליפמאן ראבינאוויץ** ש"ב פה מינסק בהרב הצדיק מוהר"ר **בצלאל** זצוק"ל בהגאון האמתי מוהר"ר **יו"ט ליפמאן** זצוק"ל אבד"ק קאפולי בעהמ"ה ספר **קדושת יו"ט** וספר **תוספות קדושה** נכד הגאון המהבד זצוק"ל ונתנה במתנה לצמיתות להמדרשים ש"ב כבוד הר"ר **אברהם צבי הירש** נ"י בהרה"ג ר' **נחום אליהו זל קאצינעלינבויגין** מווילנא נין ונכד להגאון המהבד זל *

רוח השעות והתקון

צ"ר	שורה	דף
ויוליכוהו	10	10
הראשונים	14	
והוא בבית השופט	4	7
יום	19	18
זלמן ישעיה	20	
כן אנכי	11	20
(הערה) הוא הגאון מוהר"ד יעקב אבי הגאון המפורסם מוהר"ר ר' העשיל זצוק"ל אבד"ק לובלין וקראקא	11	22
אותן	28	16
לפני מנהיגי ארבע	10	24
עבור זה	9	כד
לחדר אשתי כי	21	
ואנכי ספרתי להם התיכרות וחסרו	29	32

אשר עשיתי עם ציר צרפת ושמתו ע"י קאד אך לא היה ביכולתי לילך אליו עד כי אדע חמאת אבי כי אם באמת חמא חמאה גדולה מאד או לא יועיל כל תפלה ותחנון לכן נגמר בלבי שקודם כל דבר ההכרה לראות פני אבי וכאשר אשמע ממנו כי אין לו אשמ או אעשה לטובתו כל אשר יהי בכוחי ליל בלהות ההוא היתה אור ל"ם תמונה או עוד קודם דרישות והקירות השופטים לאבי לכן ה"י קשה לי לבוא לפניו כי לא הניחו לבא לפניו אף חשובי עיר וויין ומה גם שארי בשרו וביום המחרת מהרתי לילך לפני חשובי העיר לחקור ולדרוש מפני איות המא נתפס אבי והושיבו לי בדרך כלל כי אביך אומר שאין בו אשמ כלל אך כפי אשר שמע ביום י"א תמוז מפי הקאנצלער כל חמאו הוא כי כתב בשני ספריו מעדני מלך ולחם חמודות נגד האמונה שלהם ומפני זה כעם עליו הקיר"ה וה' יודע מה יהיה מות בני לפי דברי השתדלן שלנו ר' הענא ב"ר ישראל יש לפחד שח"ו לא יצא מזה המעשה גירוש כללי ח"ו :

תולדות

אדוני אבי זקני הגאון האדיר זכר
מזה יום טוב ליפמאן הלוי העליר זצ"ל
מחבר ס' תוספת יום טוב על המשניות ועוד כמה חיבורים

נולד לאביו הרב מוהר"ר נתן הלוי העליר בשנת
של"ם לאלף הששי בעיר וואלערשטיין בארץ אשכנז
בתגדל בבית אבי אביו הרב הגאון האשל הגדול נודע ביהודה
ובישראל גדול שמו מוהר"ר משה הלוי וואלירשטיין אשר היה רב
על כל מדינת אשכנז כי אביו הרב ר"נ מת בלא עתו (בהיותו
בן ח"י שנים) במרם עוד ראה את בנו הג"ר יום"ל - כי במותו
הניח אשתו הרה (א)

ויגדל הילד ויגמל על ברכי התורה ושימש ת"ה גדולים
ומצוינים ה"ה הגאון מהר"ל מפראג ז"ל אשר יזכירנו לתהלה
פעמים רבות בספריו - ואח"כ הי' תלמיד הג"מ יעקב גינצבורג
אב"ד ור"ם בעיר פרידלאנד או פרידבורג (ב)

בשנת

(א) פ"ין בשו"ס למה לך סי' ל"ד וסוף דבר לספרו תיו"ס
ובהקדמת ספרו לורת הציה ותוספת יום טוב כלאים פרק ג' משנה ז'
והקדמת ס' ילקוט שמעוני פסד"מ שנת שס"ט ובהקדמתו לס'
מעדני יו"ס וד"ח
(ב) פ"ין גל עד בהקדמה, וש"ין הקדמתו לפירושו תיו"ס

בשנת שנ"ז (בהיות הגריוט"ל בן ה"י שנה) נבחר בעיר פראג לאחד מדייני העיר לדין ולהורות בפני רבו מהר"ל מפראג אשר הי' בעת ההיא אב"ד שם (כשנתים אחרי שובו מפוזנא לפראג) ובשנת שפ"ד נתקבל לאב"ד בעיר ניקלשבורג ואחרי ששה חדשים נתקבל לאב"ד בווינא והי' שם עד שנת שפ"ז, שם השתדל לפני הממשלה בעד היהודים, אשר נגזר עליהם, לבל ידורו במקום מיוחד להם לבדם, כ"א נפוצו לכל רוח, והממשלה הטתה און לדברי הגריוט"ל ונתנה ליהודים שם את מגרש לעאפאלדשטאדט למקום מגורתם (ג) בפורים שנת שפ"ז נבחר לאב"ד בהעיר אשר הי' מלפנים אחד מדייניה (משנת שנ"ז—שפ"ד) היא העיר פראג וישב אליה אחרי אשר כשלש שנים העתיק מושבו ממנה, ואחרי עבור ששה ירחים נבחר שמה גם לראש ישיבה, לא עברו ימים רבים ובשנת שפ"ט קרהו האסון הנורא מהלשנת אויביו כמבואר במגילת איבה

הנתונה

ובתוי"ט כתובות פ"א מ"ב נדרים פ"י מ"ג מנחות פ"ד מ"ח ט"ז פ"י מ"ג נגעים פ"ד מ"ח ט"ז פ"ג מ"ה, מעדני יו"ט בהלכות קטנות ה' ס"ת סי' פ"ה, וש"ת גאוניס בהראי סי' יו"ד. ובדברי חמודות ברכות פ"ה אות י"ו. ט"ז אות ס"ז ותוי"ט נדה פ"ה מ"ג וכפי דבר הגאון חיד"א בשה"ג הי' גם תלמיד הגאון ר' שלמה אפרים מלונקטשין בעל עוללות אפרים והדבר ל"ע כמ"ס במס' חולין בדברי חמודות פ"ג אות ר"ל וז"ל, ומעשה חירע פה פראג בימי האב"ד מהר"ר אפרים ז"ל וכו' ועמדנו לאנין וכו'. ואם הי' מורו ורבו למה יגרע מלכדו ולכתוב מורי כאשר יכתוב על מורו ורבו ר' יעקב גינלצבורג. ועיין עוד בשה"ג כי רי"ג מעיר פרידבורג ולא פרידלאנד. והמהר"ל מפראג לא הי' רבו וכן נראה מדיוק לשונו כי על רי"ג יכתוב מורי. ועל מהר"ל מפראג מוריו. וד"ל

(ג) האק בהערותיו לספר גל עד עמוד ס"ה גרעסן ה"י עמוד מ"ד.

הנתונה לפניכם בזה, ואשר היא השאירה בעקבותיה רשמי התונה
 לניניו ולנכדיו אחריו ביום המר ולעומתם רנשי התורה והשמחה
 להיות חוגגים את היום הזה ברוב עונג ופאר (ד) אשר אמנם
 רבים מנכדיו עושים אותו יום משתה ושמחה בארצות פזוריהם:
 בשנת שצ"א נתקבל לרב אב"ד בק' נעמרו (בפולין) (ה) ואחרי
 שלשת שנים (שצ"ד) נבחר לאב"ד בק"ק לאדמור וגם פה לא
 מצא מנוח לנפשו והלשינו עליו לפני הממשלה (כמבואר במגלת איבה)
 אחרי עבור עוד עשר שנים נבחר לרב בעיר קראקא
 (בא לשם כ"ח מרחשוון ת"ד) (ו) ונשא את עבודת הקודש על
 שבמו עד יום מותו מחליו (כ"ו אלול תי"ד) הבאים לביתו לפני
 האספו הוסיפו לו על שמו כנהוג שמות חדשים „גרשון ושאל“
 אשר אך על מצבת קבורתו נמצאו זכרם:

(ד) אהרן רענן עמוד כ"ג • ותולדות ח"ש מהגרדט"א שיחי'.

(ה) תוי"ט פ"ו מ"ט

(ו) בלוחה שנה ליום הגאון למח לדק לשאל את פי הרב
 הגדול זקן ויושב בישיבה דק"ק קראקא הוא הגאון מוהר"ר לי פמאן
 בעל תוספת יום טוב שהוא יודע מנהגן של ישראל כמעט בכל תפוזותיהם
 שהי' מורה הוראה דק"ק פראג ובק"ק ווינא ובארץ רוסיה (בנעמרו) ונתגדל
 בארצות אשכנז וזה אשר השיב בכתיבת ידו • נשאלתי
 על דין התקופות וכו' : דברי דובר שלום ודורש טוב המרוד יום טוב הנקרא
 ליפמאן בן לא"ח הר"ר נתן זללה"ה הלוי העליר :

יום הששי ג' מנחם בקראקא לפ"ק :

והרב: בעל 5"5 אומר שם הרי כמה רבנן קשישאי גדולי האחרונים
 וכו' הרב מהרי"ל וכו' הרב בעל הלבושים והרב בעל תוי"ט אשר להו
 הוה נהירין שצילי דרקיע ובקאי בסוד העצור הוקשה להם לשנות
 המנהג והניחו לישראל מנהגן וכו' (5"5 שאלה י"ד) וכ"פ כמה בין
 מתירי עגמות שם (סי' מ"ב כ"ח שבת ת"ח) ועוד ועוד •

וּז"ל מצבתו

פה

נגנו ונסמן הגאון הגדול מופלג בדורו כמהורר
גרשון שאול יום טוב ליפמאן העליר
בן מוהרר נתן הלוי זצ"ל

אשר צלל במים אדירים, וחבר כמה ספרים
הלא המה נקובים בשמותם ספר צורת הבית
ותוספת יו"ט על ששה סדרי משנה ומעדני
מלך, ולחם המודות על האשרי ותורת
האשם על תורת החטאת והרביץ תורה
בישראל בכמה קהילות קדושות הלא המה
מפורסמים בקק ווין ובקק פראג ובסוף
ימיו היה תופס ישיבה בסדינת פולין
בכמה קהלות קדושות ופה קק קראקא
נתבקש בישיבה של מעלה יום כ"ץ לחודש
אלול תי"ד לפ"ק:

ציון הלו נתחדש מקופת הצדקה של הח"ק
ומעקה ברול מעשה רשת בשנת תקצ"ה לפ"ק.

מלבד חכמתו ובקיאותו הגדולה בתלמוד ופוסקים (אשר יורו לנו ספריו הק') הנה גם בחכמות החשבון וההנדסה וספרי חכמה ומדע ודברי הימים ידיו רב לו (ז) ג"כ הי' דרכו לחפש טעם ויסוד לדברי חז"ל הנעלמים מאתנו בידיעת חכמת הטבע (ח) ובעודנו עוסק בחבורו תוי"ט הי' מחפש פירושי הקדמונים המפרשים ע"ד פשט והי' הקרה לידו בעת כתיבתו פי' לסדר נזיקין את פי' הרמב"ם למשניות זרעים קדשים טהרות ומס' אבות מכת"ק ממש מעה"ק תו"ב ופי' מהר"ם מרוטנבור"ק על ס' טהרות מוירמיי"ש"א וקיצור פסקי הרא"ש על קלף ישן נושן בפראג ותהי' לו לנר לרגל מלאכתו הנכבדה הזאת בשינוי הנוסחאות ותיקון השיבושים ומוזכרים כ"פ בספרו תוי"ט בלשון „בגא"י כהוב" ולפעמים באר היטב „בנוסחאות ארץ ישראל“ , (ט) וכן אהב לחפש אחרי מקור כל דבר ודבר כאשר נמצאהו פעמים רבות בספרו תוי"ט מוצא את המקור לד' הרמב"ם בספרו הי"ד את אשר לא העירו נושאי כליו , ויהי' לו שכס גדול בחלק הנסתרות והי' לו יד ושם גדול בס' הוזה"ק וספרי הקבלה (י) וכאשר יורה לנו גם ספרו „טוב טעם" פי' על רבינו בחיי עה"ת בעניני הקבלה עכ"ז לעניני דינא הלך אחר ספרי התלמודים והפוסקים הנגלים לנו (יא) ויהי' גם חוקר גדול ונעלה כנודע מספריו הקדושים וכבר בימי עלומיו

- (ז) תוי"ט שקלים פ"ג מ"ג דברי תמודות ה' ערלה אות ל"ד תוי"ט מגילה פ"ג מ"ו ומנחות פ"י מ"ג .
- (ח) מעדני יו"ט צרכות פ"א אות ז'
- (ט) ע' בהקדמה לביאורו לס' קדשים וטהרות וצסק' לס' מעדיו"ט .
- (י) ראה ת"ש מעדיו"ט צרכות פ"א אות י"ב רק תוי"ט פ"ה שם אות י"ז ד"ח שם פ"ח אות כ"ב וע"ד שם פ"ט ע"ז מולין פ"ח כ"ג .
- (יא) מעדיו"ט צרכות פ"ב אות ז' ועוד צכ"ט .

עלומיו בעודנו באבו ילד רך שנים חבר ביאורו על בחינת עולם
 להבדרש"י וכן ה' בקי בספר האלים להרב יש"ר מקנדיא
 ומביאו כ"פ בספריו הק' וכאשר יורה גם ספרו פרשת החודש
 על ה' קידוש החודש להרמב"ם ז"ל על חכמתו בסוד העבור -
 כבודו ה' גדול ויקר מאד ויהי לנס בקרב חכמי ישראל בימיו
 וכל רבני דורו כבדוהו ויעריצוהו וירוממוהו כמו פיהם כאשר
 נראה כי המדקדק הפלוסוף המפורסם מ' שמואל ארקולמי מארץ
 איטאליא בעל ספר ערוגות הבושם שלח לו את מהדורותיו לספרו
 אשר עשה למנחה אף כי רב המרחק בינינו (יג) גם הגאון צמה
 צדק מעיד עליו שהי' יודע מנהגן של ישראל כו' (ראה למעלה
 בהערה) ובכ"ז לא גבה לבו ולא רמה עיניו וכל מעשיו לש"ש
 כי גאה וגאון שנאה נפשו ועוד יתרה עשה כי השפיל כבודו לחבר
 ספר ארחות חיים על מוסר וספר ברית מלח על הלכות מליחה בשפת
 זארגאניש למען יבינו גם הנשים מב"י בקראם בם - (יג)

בהיותו בעיר פראג לקחו הגביר מוהר"ר אהרן אשכנזי

ראש

(יב) תו"ט תמיד ספ"ז .

(יג) גם את הס' מגילת חיצה כתב הגאון הזה בעלמו על
 ל"א זשארגאני בלשון נקי' ולחה למען תעמוד למוזכרת עולם לבניו
 וצמותיו אחריו לזכר התשועה הגדולה שעשה ה' עמו ואשר קבע יום
 משתה ושמחה ביום פדות נפשו דבר"ח אדר עד זוא ינון משיח לדקיניו
 והנה ספרו זה ג"כ נשאר לנו לפליטה בזויען צבית עקד ספרי הרב
 הדר' הוא מהר"א יעליועק שי' דורש טוב לעמו בקמ"ר וויען והוא
 נתן הכת"י הזה במתנה לידידו הרב הגרד"ט אפרתי שליט"א
 מוויטעפסק להוליא'ו לאורה באשר הגרד"ט מיני הגאון ההוי"ט ז"ע
 יחשב ומידי ידי"ט ש"ב הרב הגרד"ט אפרתי הכו' שליט"א בא
 הכת"י לידי וברכות ה' אוליא'ו בקרב לאורה עם העתק דברי צנו הרב מוה'
 שמואל אשר באו עוספות לספר מגילת חיצה הלזה אשר לפניכם .

ראש בית החולים אשר שם לחתן לבתו (יד) ואחריה לקח לו לאשה את מרת רחל בת אחותו של הג"מ פנחס הלוי הורוויץ גיסו של רבינו הרמ"א זי"ע ותהר לו אשתו ותלד לו בן את הבכור האלוף מו"ה משה טפראג (טו) ואחריו ילדה את האלוף מו"ה שמואל מבריסק שדר בנעמרוב (טז) ואחריו את הגאון האלוף מו"ה אברהם אשר הגיה בילדותו את ספר מעדיו"ט ונולד בפראג שנת שע"ה והיה תופס ישיבה בק' סקאלא (יז) את בנו השלישי הלזה מזכיר אביו הגאון בספריו לתהלה ולתפארת לרוב (יח) ואחריו את האלוף מהו' לוי בבריסק (יט) ואולי עוד בן חמישי ילדה לו אשתו אשר לא נדעהו כי בסוף ספר פלפלא חריפתא כתוב כדברים האלה גם יעמד על הברכה יניק וחכים יהודא ליב בן הרב המחבר נ"י אשר נעשה לאביו סניף בהנהותיו הדפוס ויקרא בספר השם יתברך יגדלו ויזכהו לתורה ולחופה ולמעשים טובים אמן :

בנות הגריומ"ל הנה מרת רחל (כנראה מאשתו הראשונה כי שמה דומה לשם אשתו השניה) אשת מהר"ר אהרן הלוי מירלש (כ) בן מוהרר"י קאפיל מעיר ווינא וגם דרו שמה בתו השני' מרת ניסל אשת הרב ר' זאב סלאוועס השלישית מרת ריוויל

אשת

(יד) גל עד עמוד ס"ז

(טו) תוי"ט עוקלים פ"ג מי"ב

(טז) שם זרכות פ"ב מ"א ועוד זכמה מקומות

(יז) זסוף ספר מעדיו"ט וע' זס' מגילת איבה .

(יח) תוי"ט פאה פ"ו מ"ב כלאים פ"ג מ"א מעשר שני פ"ה

מ"ו שבת פ"ז מ"ב שס ושס מ"ד סוטה פ"ט מ"א מנחות פ"ז מ"ג .

(יט) תוי"ט מקואות פ"ט מ"ג

(כ) ע' הקדמת המו"ל ילקוט שמעוני פפד"א חס"ט . ?

אשת הרב מהר"ר יעקב יוסף הכהן ראש הישיבה בעיר טוריסק הרביעית מרת רבקה אשת הרב מו"ה צבי הירש בהר"ר שלום מעלש אשר מת בימי עלומיו בעיר קראקא החמישית מרת דאבריש אשת הר"ר שמואל בן מהר"ר יעקב בת שבע בפראג ובת אחת נשואה להרב האלוף מוהר"ר יואל מבריסק נין ונכד להגאון הב"ה אבי הרב האלוף מהר"ר שלמה זלמן חותן אא"ז הגאון האמתי רשכבה"ג מופת זמנו מו"ה יחזקאל קאצינעלינגבונין בעל ספר כנסת יחזקאל (כ"א) גם הי' לו לרבינו אא"ז התו"ט זי"ע אח הרב הגאון מו"ה יוסף שהי' דיין וראש ישיבה בלבוב ומת בשנת תי"ט בפראג (כ"ב) והנה יתר ניני ונכדי אא"ז הגאון התו"ט זי"ע הלזה למשפחתו עיין בס' תא"ש מהרב הגרד"א שי' : בבוא אא"ז הגאון התו"ט זי"ע לקראקא בשנת ת"ד עוד היה הגאון בעל מגיני שלמה בחיים חיתו וכהן פאר במשרת ראש הישיבה וחיו יחדיו בשלום כארבעה שנים ונמצאה הסכמת שניהם על ס' זרע בירך גם על ס' פתח עינים על הזוהר הנדפס בקראקא שנת ת"ז נמצא הסכמת שניהם של המג"ש והתו"ט והסכמת התו"ט היא בראשונה ואח"ז המג"ש ואחריהם הגאון מוה' מן אבד"ק ווינא (כ"ג) ובמות הג"מ יהושע בשנת ת"ח נבחר

כ"א זרע בירך להרב צעל אחותו בהקדמתו ומכתב יחש ישן כב מלכת קודש חוברת צ' ליון ל"ט
 כ"ב והצילו אל"ז הגאון התו"ט זי"ע גם בהגהותיו לטור אה"ע סי' קכ"ט והעירתי ש"צ ידי"ג הגרד"ע האפרתי שי' כי הדבר הזה שכתב שם אל"ז הגאון זי"ע בשם הג"מ יהושע מקראקא שהסכים ג"כ ע"ז צענין שינוי שם חציו שפסקינן להלכה שאין אדם יכול לשנות שם חציו והג"מ יהושע צעל מג"ש הכ"ז הסכים יחד עם זקנינו הגאון התו"ט זי"ע שאם החזיק ימים רבים בשינוי שם חציו יכול לשנות וזו"ז חילקו שם בין שינה לחסר עיי"ש אשר כ"ז נעלם

נבחר הג"מ יו"ט ל להיות ראש הישיבה במקומו ואף כי שתי
המשרות האלו היו על שכמו בכל זאת הי' עני באותו שעה
אם טרוב פזונו או מאשר כי באמת עני היה זאת לא נדע :

מעני כו"כ גאוים גדולים בתשובותיהם שפלטו בזה בענין שינוי ש
לציו ונעלם מהם דברי שני האריות האלה הגאון בעל מג"ש וזקניו
הגאון התו"ט זי"ע וכבר העיר זאת ש"ב הגרדט"א הנ"ל לפני כ"ק הגאון
מהרש"ק זי"ע וסודה כי לו שמו עין גאוני הדור המפלפלים בזה את
דברי התו"ט כי עתה הוקל מעליהם קרחם וסי' להם על מי לסמוך :

ספריו אשר חבר הלא המה :

(א) צורת הבית או צורת בית המקדש פי' על
בנין הבית ביחזקאל ושיעור כל מדותיו ותאיו וחדריו וכו' עם כל
הציורים נדפס ראשונה בסוף ס' יחזקאל בל"א : (פראג שס"ב)
עוד כנ"ל עם באור מדות המזבה והכבש ע"י הר' אליה בר' צבי הירש
פפר"א ער"ת • עוד כנ"ל עם תוספות ציונים וציורים להר' משה
איווער הוראדנא תקס"ט •

(ב) תוספות יום טוב ביאור על ששה סדרי משנה
נדפס פעם ראשונה בעיר פראג שע"ז ושנית בהוספות רבות מאתו
קראקע ת"ד • ועוד כמה וכמה פעמים •

(ג) מעדני מלך ולחם המדות הוא שם כללי לחבוריו על
כל הלכות הרא"ש על הש"ס ה' חלקים ח"א כולל הלכות הרא"ש

על מס' ברכות והל' קטנות ומס' חולין ובכורות ונדה ונבלל במ
הלכות מקואות וכלאים ועל שוליו מלמטה פירש"י ונימוקי יוסף
או פ"י הר"ש וב' פירושים הנ"ל על שני צדיו ונכללו במ רוב
ספרי מלבושי יום טוב השנות על הלבושים מצד האחד „מעדני
מלך" הגהות ופלפול בחריפות ומצד השני „לחם המדות" לאסוקי
שמעתתא להלכה ותוס' הרשים ונקרא בשם פרטי „פרי מגדים"
ה"ב ככל הנ"ל על סדר מועד בשם פרטי „נופת צופים"
ה"ג ככל הנ"ל ע"ם נשים בשם פרטי „אישיות" ח"ד על כל
הנ"ל ע"ם נזיקין . בשם הפרטי „פלפולא חריפותא" . ח"ה
קיצור פסקי הרא"ש על כל הש"ס לר"י בעל הטורים . החלק
הראשון נדפס פראג שפ"ה . עוד כנ"ל ומשום מעשה שהיה חוסב
שמו „מעדני יום טוב ודברי המדות" פיורדא
תק"ה . עוד כנ"ל על מס' ברכות לבד פראג תפ"ה . וח"ב וח"ג עוד
לא נדפסו עד כה . וחלק הרביעי (מעדני מלך פלפולא חריפותא)
קצת הגהות על הרא"ש סדר נזיקין וקיצור פסקי הרא"ש כו' פראג
ב"א שלו"ם . הענא וע"ת .

ד) העתקת ספר המוסר הנקרא ארחות חיים לשפת
יהודית אשכנזית פראג שפ"ו (הערות הח' האק לספר גל עד
עמוד ס"ה .)

ה) ביאור לס' בחינת עולם (נדפס בפראג שג"ה

לעמבערג 1856

ו) ברית מלח דיני מליחה והדחה בל"א לנשים ונדפס
כמה פעמים על דף אחד גדול , ועד אחרון נדפס ע"י ר' משה
ב"ר יהודה המתגורר בעמדין עם תוס' דינים מט"ז וש"ך בסופו
דיני חלב וקא ע"ש גוים ודיני שבת הכל בל"א עם הקדמות

בלה"ק

בלה"ק ול"א [אמסטרדם תע"ח אלעקסניץ תק"כ עוד בהשמטת רוב הנוספות ותוס' כמה דינים עקריים עם ל"א מדובע - ווילנא תרס"ו .

(ז) דרוש חדו"ש הל בנה בביאור הרבה מקראי קדש ומאמרי חז"ל הנפלאים בענין מיעוט הירח נדפס ראשונה מתוך כ"י והועתק ממספר גדול הכולל דרושים הרבה - ווילנא תרכ"ו .

(ח) דרוש לפורשת חי שרה אשר דרש בעיר ווינא אחרי הסרת מהלת החלי רע פראג (הערות הח' האק לס' גל עד עמוד ס"ח .)

(ט) דרכי הוראה על דרכי הוראות אסור והיתר ודרכי הוראה בדינים שיש בהם מחלוקת הפוסקים ונקרא ג"כ "כללי הוראה" כ"י בפראג (שפתי ישינים)

(י) הגהות על ספר גבעת המורה לר' יוסף ב"ר יצחק הלוי (פראג שע"ב) .

(יא) הגהות על ד' סורים (ווארשא תרכ"ב) .

(יב) טוב טעם פי' על סדר הבחי עה"ת ע"פ הקבלה (עיין מגלת איבה) .

(יג) כוס ישועות (עיין מגילת איבה)

(יד) כללי הוראה (עיין דרכי הוראה)

(טו) מגלת איב"ה ספור התלאה אשר מצאתהו כי הובאה דבתו דעה אל הקיר"ה ונחלץ מצרה נקרא ג"כ בשם "כוס ישועות" הובא לביה"ד עם ל"א ועם הערות ע"י הר"ר משה זלאטאווער ברעסלויא תקע"ח עוד כנ"ל עם הערות מהג"ל ועם ת"א צחה ע"י הר"ר יהושע העשיל מירא ברעסלויא תקצ"ג ווינ תר"א .

(ז) מלבושי יום טוב הנהות והשנות על לבושים הראשונים כ"י - (ש"י)

(י) מעדני יום טוב (עיין מעדני מלך ולחם חמודות) יח פרשת החדש פירוש על הלכות קירוש החדש להרמב"ם כ"י - (ומי יודע אם לא מתוך ספר זה גרפס הדרוש חידוש הלבנה) (ראה למעלה סי' ד') :

(ט) שאלות ותשובות (כ"י) : (ש"י) • תשובות אחדות ממנו נרפסו בשו"ת הגאונים בתראי ובשו"ת צמח צדק .

כ) תורת האשם ג' חלקים, חבור גדול על ספר תורת השטאט ג"כ כ"י בפראג (ש"י) : מלבד ספרים אלו, חבר הר' יוט"ל סליחות על גזירות אוקריינא (נרפסו בקראקא) לאמרם בכל יום הכפורים לפני הפיוט „אלהים על דמי" . (עיין עמודי העבודה ח"א צד 84—85) • גם כן חבר שתי סליחות על הצלת היהודים בפראג בשנת ש"פ (במלחמת השלשים שנה) הראשונה מתחלת „אנוסה לעזרה" • והשניה "ארכו הימים" ושתיהם יאמרו בפראג בביה"כ ביום י"ד מרחשון .

גזע קודש

תורה להי"ת אשר הביאני עד הלום להוציא לאור ספרים יקרים המלאים בל טוב וכן הנני המו"ל והמדפיס מהס' היקר מגלת איבה עם התולדה מהמחבר אשר אנכי רוד תשיעי ממנו — אנכי אברהם צבי לבית קאצינעלינבויגען באא"מ הרה"ג בתו"י המפורסם לשו"ת כ"ש מהו' נחום אליהו ז"ל בהרב ר' משולם זלמן (חמו לזה צמ הרצ סג' מה' שלמה לזבי הירש זל"ל דייכעס מו"ל דפ"ק צימני הגר"א ז"ל מגזע הלבוש • ציון סרה"ג המפורסם כש"ת מהו' אליעזר אליהו מו"ל

מו"ל דפ"ק שיחי' והשני הרב המופלג המפורסם ביראתו מהו' אברהם ילחק
 ז"ל (אמנם פראדיל בת הג"מ ילחק מגדולי ד"ך ופו"מ דפ"ק) בהרה"ג ר' נחום
 אב"ד דק"ק בירז והגליל (אמו רחל בת הר' הגאון הגדול מהו' ילחק הלוי איש
 הורוויץ אב"ד דק"ק הארחוב בראד גלוגא ואה"ו (בעלה הראשון הי' הרה"ג
 ר' יחזקאל בשר' הגאון הגדול מהו' יחזקאל לאנדא בעל נוצ"י ולל"ח) בן
 הגאון מהו' יוקל אב"ד דמקומות הנ"ל בהגאון הגדול איש מופת מהו'
 מאיר אב"ד דטיקטין והגליל בהגאון הגדול בדורו מהו' שמעלקי הלוי
 אבד"ק טארני בהרב הגדול יהושע הארוך בהגאון החסיד מופת דורו
 מהו' פנחס הלוי הורוויץ מקראקא גיסו של רבינו הרמ"א ז"ל (עי' עליו
 בשה"ג החדש) בהרב מוה"ר ר' ישראל (בהר"ד) זלמן ישעי' הלוי איש הורוויץ
 מפראג - (להרה"ג ר' פנחס היו לו בן שני הרב הגביר המופלג מוה' ילחק
 אבי הרב המנהיג מוה' ליפמאן הלוי הורוויץ שהי' חתן הרה"ג מהו'
 אבראשקע בהג' השר מוה' שאול וואהל - להגאון הגדול מהו' שמעלקי
 הנ"ל היו לו בן שני הרה"מ משה יהושע הלוי הורוויץ אבד"ק הורדנא
 חתן הג"מ שלום אבד"ק טיקטין בהג"מ אלעזר אבד"ק אמסטדס
 בעה"מ ס' ארבעה טורי אבן וס' מעשה רוקח בהג"מ שמואל שמעלקי
 אבד"ק עלקוש - להרה"ג מהו' מאיר נטיקטין הנ"ל הי' לו י"ב בנים
 גדולי הדור שמונה המה נפלאו ממני וארבעה ידעתיים - א) הג"מ ארי' ליב
 אביהם של הגאונים מהו' נתן נטע אבד"ק הורקי ומהו' מנחם מאניש
 אבד"ק ראסי ומהו' שאול נטיקטין ב) הג"מ יעקב יוקל הנ"ל ג) הג"מ
 לבי הירש אבד"ק טשארטקוב, ד) הרב מוה' ישעי' מזראד הג"מ
 יעקב יוקל הנ"ל אבי הגאונים א) הג"מ מנחם מאניש אבד"ק זמיגראד גיסו
 של הגאון בעל נודע ביהודה ב) הג"מ ילחק הנ"ל אבי הגאונים א) הג"מ מרדכי
 לבי הירש אבד"ק הארחוב ב) הג"מ אליעזר אבד"ק זלשיץ ואתניו הי' א"ז הג"מ
 ר' נחום אבד"ק בירז הנ"ל והגאון הגדול ר' משולם איגרא אבד"ק פרעסבורג
 (עי' עליו בשה"ג החדש) וכתו גיטל אשת הג"מ ישכר בער אבד"ק הנוצר
 בהגאון ר' ארי' ליב אבד"ק הנ"ל בהגאון רשכ"ה בעל פני יהושע והי'
 ג"כ מחותנו של גיסו ר' משולם הנ"ל כי בנו יחידו הגאון מהו' ילחק
 אלי' הי' חתן הג"מ ר' בעריש הנ"ל ומה לעשרים שנה בלא בנים ר"ל -
 והי' אבי הג"מ ר' שמואל אבד"ק אמסטדס וחותן הגאון ר' זאבל איגר
 בעה"מ עמרת פז ורמון פרץ) בהרב הגאון ס"ו אברהם אב"ד דק"ק
 בריסק

בריסק דלישא (אמו בת הגאון ר' שמחה הכהן ראשא פורט אצד"ק הוראדנא לובלין והגליל ובסוף ימיו נתקבל לאצד"ק לבוב) היה לו שמונה בנים וארבעה מהם רבנים (א) הג"מ יוסף אצ"ד דק"ק בריסק (ב) הג"מ נחום הג"ל (ג) הגמ"ו יחזקאל אצ"ד דק"ק שוויסלאך (ד) הגמ"ו יואל אצ"ד דק"ק קאמרווקי. בני צד"ז הגמ"ו יוסף אצ"ד דק"ק בריסק (ה) הגמ"ו שמחה אצ"ד דק"ק זאבלודווי (ו) הגאון החסיד מהו' ארי' ליב אצ"ד דק"ק בריסק (ג) הרב החסיד המקובל מהו' משולם זלמן מלובלין (ד) הרב הגאון המפורסם מהו' שאול זלה"ה מווילנא) בהרב הגאון מ"ו דוד אב"ד דק"ק קידאן (וואה"ו?) (אמו בת הגמ"ו שלום אצ"ד דק"ק בירז בן הקדוש וחסיד מו' ישראל זלוק"ל מקדושי ראזנאי והגאון מו' שלום הג"ל הי' חתן הגמ"ו זלמן מירלס אצ"ד דק"ק המבורג והגאון חכם לבי היה גיסו של הגמ"ו שלום הג"ל) יתר בני הגאון מהו' דוד הג"ל (ב) הגמ"ו משולם זלמן אצ"ד דק"ק קידאן (ג) הגאון מהו' יואל אצ"ד דק"ק יאנאווע ויארטשטוב (חתן הגאון מהו' חיים כהן ראשאפארט אצדק"ק לבוב) (ד) הג"מ ישראל אצד"ק וואלקוויסק (ה) הג"מ שלום אצד"ק אשאטין) בהרב הגאון מהו' יחזקאל אב"ד דק"ק קידאן וואה"ו בעהמ"ה שו"ת כנסת יחזקאל לחם יחזקאל ומים יחזקאל (אמו בת הגאון מהו' שלמה זלמן בן הגאון מהו' יואל מצריסק בן בנו של הגאון מו' יואל סירקס בעל הב"ח. ואשת הגאון מו' יואל מצריסק היא בת הגאון מו"ה יו"ט ליפמאן הלוי העליר בעל תו"ו"ט (ובעל כנסת יחזקאל מזכירו וז"ל אף שחייב אדם בכבוד חמיו וסתו"ו"ט הוא חמי זקני) בן הגאון מו' אברהם (אמו בת הגאון מו' בלאל בן הגאון מו' ציימן אהרן מסלאניק בעה"מ שו"ת משאת ציימן) (ובעל כנסת יחזקאל מזכירו וז"ל זקני בעל משאת ציימן) בן הגאון מוה"י יעקב אב"ד דק"ק פיורדא בן הגאון הגדול החסיד מ"ו אברהם אב"ד דק"ק לעמבערג בן הגאון מו' שמואל יהודא ר"י בווינציאה בן הגאון מהו' מאיר ר"י בפאדווא הנקרא מהר"ם פאדווא (ומן הרב פאדווא ולמעלה מבוחר בס' קוראי הדורות) אשת הגאון מוהר"ם פאדווא בת הגאון ר' אברהם מייך בן הגאון מוהר"ר יהודא מייך בעה"מ שו"ת מוהרר"י מייך והוא מגזע קודש רש"י ז"ל עד התנא ר"י הסנדלר עד הלל הזקן בן בנו של דהמע"ס. בנו של הרר"ג ר' שמואל יהודה פאדווא הג"ל הי' הרב ר' שאול וואהל מצריסק הטודע ומפורסם לכל קלוי ארץ :

הרש"ל והרמ"א ומהר"ם פדווא זל"ל היו ש"צ ויזכירו אה המנה"ס פאדווא צחרדת בכבוד עי' שו"ת מהרש"ל סימני ו' כ"ה, ובשו"ת הרמ"א סימני כ"ג מ"ח ס"ט קכ"ד קכ"ו ועוד :

